

POMENEK PO DELU OB JUZINI

Boj kominforma proti Titu se poostruje in postaja nevaren

Poljska in Čehoslovaška, enako USSR, prekinile redne trgovske pogodbe z Jugoslavija. — Beograd odgovarja na očitke.

Svetovna javnost se veliko bavi z bojem med kominformom in Jugoslavijo. "Borba" v Beogradu npr. predvsem zavrača očitke, da se Jugoslavija pogaja za trgovske zveze z zapadom. Ne pravi, da si jih Jugoslavija ne želi, ampak da predno je ona pričela s takimi pogajanjimi, jih je imela Sovetska zveza z vsemi kapitalističnimi državami po svetu.

Francijo se je od 9 milijonov dolarjev leta 1938, dvignil na 20 milijonov dolarjev leta 1948. Holandski izvoz v Holandijo za trikrat v primeri s predvojnimi leti. Čehoslovaška je povečala tudi svojo gospodarsko izmenjavo s Svico in zvišala izvoz v južnoameriške države.

Medtem pa kominformistične države prekinjajo svoje gospodarske odnose z Jugoslavijo in skušajo zavreti izgradno socializma v njej. V zvezi s tem je zanimivo poročilo Tanjuga o trgovinskih in gospodarskih odnosih med Jugoslavijo in Poljsko. Leta 1947. je FLRJ sklednila s Poljsko dva sporazuma. Svoje obveznosti iz prvega sporazuma o enoletni zamenjavi je FLRJ v celoti izpolnila. Nasprotno pa republika Poljska ni izpolnila svojih obveznosti, kot je bilo sklenjeno, in sicer v zelo važnih predmetih. Tako ni do danes dobavila tekstilnih strojev, gabardena itd. Zaradi slabe žetve je t. d. j. FLRJ dobavila Poljski 100.000 ton žit v zamenjavo za predmete široke potrošnje. FLRJ je svojo obveznost popolnoma in pravočasno izpolnila, poljska republika pa še do danes ni dobavila sklenjenega blaga po tej pogodbi.

Po rednem trgovinskem sporazumu za leto 1948 je FLRJ na zahtevo Poljske povečala delež kovinskega sektorja v primeri z letom 1947 za 10 odst. Poleg tega je FLRJ sprejela obveznost, da bo tudi v letu 1948. dobavila Poljski znatne količine pšenice. Jugoslavija je dobavila 80 odst. sklenjenega blaga, Poljska pa je do istega časa dobavila na podlagi omenjenega sporazuma samo 60 odst. Pri tem je glavno, da so bile jugoslovanske dobave v najvažnejših predmetih, t. j. pšenici, bakru, svinu, cinkovemu koncentratu itd. (Konec na 5. strani)

"Ljudski tednik" v Trstu piše o tem sledeče: Kominformisti vedno očitajo Jugoslaviji, da trguje z Zapadom. Pri tem pa pozabljajo na svoje gospodarske in trgovske stike s kapitalističnimi državami, ki stalno naraščajo.

Tako se sedaj Sovetska zveza pogaja z Anglijo. Ta trgovinska pogajanja se nadaljujejo v največji tajnosti. Med uradnimi krogi se širijo vesti, po katerih naj bi Velika Britanija zahtevala med drugim od Sovjetske zveze nabavo 1 milijona ton žita. Te vesti sicer ne potrjujejo, toda v krogih Cityja mislijo, da obstaja zveza med temi vestmi in med povratkom dveh britanskih strokovnjakov iz Moskve, kjer sta preučevala možnost dobav žitaric Veliki Britaniji. Iz Washingtona pa poročajo, da so omenjena pogajanja z Veliko Britanijo v skladu z anglosovjetskimi sporazumi iz decembra 1947. Glasnik zunanega ministrstva ZDA je izjavil, da bo pogodba, o kateri sedaj razpravljajo, veljala eno leto in da ne predstavlja nič drugega kot ukrep za preskrbo, ki je popolnoma normalna.

Čehoslovaški tednik "Paralela 50", ki izhaja v Parizu v francoskem jeziku, piše, da se trgovinski odnosi med Čehoslovaško in zapadnimi državami dobro razvijajo. Izvoz Čehoslovaške v kapitalistične države je znašal 1938 leta. 346 milijonov dolarjev, leta 1948. pa se je povečal na 406 milijonov dolarjev.

Po podatkih tega lista je leta 1948. Francija izvozila v Čehoslovaško blaga v skupni vrednosti 17 milijonov dolarjev proti 12 milijonov dolarjev iz leta 1938. Čehoslovaški izvoz v

Ali vam je naročnina potekla...?

Tekoča številka Proletarca je

2179

Ako je številka tik VASEGA imena na NASLOVU na PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročnina potekla za toliko tednov kolikor je številka v vašem oklepaju nižja od gornje. Prosimo, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu in na poštnini!

AMERIŠKI PLAN ZA EKONOMSKO OBNOVO ZAPADNE EVROPE ZAŠEL V TEŽAVE

V Parizu se je v začetku tega meseca, oziroma že koncem avgusta, sešla skupina veščakov, vseh onih držav, ki so se pridružile ameriškemu načrtu za obnovo evropske ekonomije na zdravi podlagi. Zed. države so v ta namen že veliko potrošile a v Washingtonu mnogi prvaki in Trumanovi administraciji menijo, da se pridružene dežele ne brigajo kaj posebno kako si bi pomagale s svojimi močmi temveč se zanašajo zgolj na ameriške dolarje.

Ta teden pa se vrši v Washingtonu konferenca glavnih finančnih zastopnikov, veščakov in diplomatov ameriške ter angleške vlade.

Anglija je glavno oporišče vse ameriške vnanje politike v Evropi in na Srednjem Vzhodu — torej v vsem Sredozemlju. Pa tudi na Daljnem Vzhodu.

Toda ta Anglija gre skozi gospodarske krče in ni se še ne ve, kako jih bo zmagala. Veliko ameriških finančnikov smatra, da bi naša dežela Angliji ne smela pomagati, dokler se torijska stranka ne vrne v sedlo. Ameriški torijski tisk priobčuje članki, kartune in "dovtipi", ki naj pritažajo tukajšnji publiki, da je Anglija v krizi zaradi svoje laboritske vlade, ki usiljuje in uvaja "socializem" namesto da bi gospodarila po "zdravih" ameriških kapitalističnih načelih.

Predsednik Truman meni, da se našemu kapitalizmu angleški laboritov in njihovega socializma ni bati. In je v pravem. Prvič, angleška laboritska vlada je dvignila produkcijo britanskega imperija višje kot je še kdaj bila. Izboljšala je mnogo obratov, posebno pa premogovniškega, ki je bil pod torijsko vlado in pod privatnim lastništvom najbolj v zastoju. Drugič, laboritska vlada je za podrtavanje le velikih, masnih industrij, a niti te svoje obljube ni še izvedla, kajti prevzela je zgolj bankrotirane truste — kot že rečeno, premogovniškega in železniškega. Ogromna angleška jeklarska industrija, tekstilna itd., pa je še vedno v privatnih rokah in to po več letih zmaga laboritske stranke, ki se bo morala že ne še letos pa najpozneje prihodnje leto spet boriti za ohranitev večine v parlamentu. Mnogo angleških delavcev in strovarnih, dasi četudi ni uvedla socializma, je vendar priborila dalekosežne socialne reforme in socialna zaščita v Angliji je danes boljša kot v katerikoli drugi kapitalistični deželi na svetu. Vzlic temu — njene glavne obljube so neizpolnjene.

Anglija izvažata sedaj več produktov kakor pa pred vojno — toda vse le v zameno za drugo blago. To ji ne daje nikakega prebitka. Zato zajema za svoje druge izdatke po rezervah. Te njene rezerve so dolarji, s katerimi lahko kupuje v Ameriki, in ima še precej zlata, ki ga je imela nekoč baš ona največ. Sedaj je skoro vse denarno zlato v posesti ameriške vlade in skrito v jamah kentuckyskih hribov.

Angleški finančni minister Stafford Cripps in minister vnanjih zadev Ernest Bevin, skupno s premierjem Attleejem smatrat, da je ameriška vlada Angliji dolžna pomagati več kot pa ji je doslej. In vzrok je, ker je bila Anglija v obeh svetovnih vojnah izčrpana do črte in statistika to dokazuje. Toda zvezna vlada se je zadožila in to tepe najbolj takozvanega "navadnega" ali malega človeka, ki mora od svojega zaslužka plačevati vse sorte direktne in indirektnne davke.

Kaj naj Zed. države store, da Anglija ne zagazi v ekonomski polom? (Konec na 4. strani.)

Ameriško šolstvo vsled reakcije v veliki nevarnosti

Na konvenciji zveze učiteljev v Milwaukeeju je njen predsednik John M. Klund dejal, da sedanje zahteve za izjave lojalnosti in pa razna poizvedovanja o zvestobi javnih osebnosti ogrožajo tradicionalne svobodščine ameriškega šolstva. Učitelj, učiteljica, profesor na višji šoli in predavatelj si vsled te gonje ne upajo, ali pa se ne bodo več upali tolmачiti npr. sovjetski sistem tako, da bi se kakemu dijaku zdelo "subveržno".

Ze precej držav ima postave, ki zahtevajo od učiteljev prisego lojalnosti in tajno pa poizvedujejo, s kom se družijo, v kake organizacije spadajo in take reči.

Učitelj si pod pritiskom historije ne bo več upal odgovarjati dijakom na vprašanja poučno, po svoji vesti, ker bi ga fant ali dekle, ki ga poslušata v šoli, morda zatožila staršem, ali ravnatelju, ali kakemu zagrizenemu poslancu. Posebno slednji so nevarni, ker si iščejo reklame v tisku in v radiu v razkrinkavanju "komunizma" ter protiameriških aktivnosti.

Predsednik zveze učiteljev je dejal, da sicer tudi on smatra komunistično stranko nevarnim ameriški demokraciji, a prav tako nevarne so ji razne historične gonje, ki jih pod pretvezo, da branijo amerikanizem, uganjajo razne "patriotične" skupine.

Pod masko takega "patriotičnega" hujskanja ter neumestnih obdolžitev je bila od illinoiske legislature preiskovana University of Chicago ter Roosevelt College. Vsak razumen človek ve, da profesorji v teh in drugih učnih zavodih niso "subverzni" in da ne agitirajo za komunizem in niti ne za konservativne social-demokratske stranke, ne za Normana Thomasa.

Toda ali boš molčal v šoli na vprašanja učencev, kaj je USSR, kaj je kominform, kaj je razlika med social-demokratskimi ter komunističnimi strankami?

Učitelji v mnogih kolegijih pravijo, da so že morali utihniti, v ljudskih šolah pa še veliko bolj.

Takozvana "akademska svoboda" v Zed. državah je torej zatonila, dasi ne še v vseh šolah. A profesorji in predavatelji se morajo tudi v njih prizadevati oziroma paziti, da ne rečejo ničesar tako kar bi se komu zdelo "prijateljsko" komunizmu, ali Rusiji, ali drugim deželam za "železnim zastorom".

Listnica uredništva

Ta številka je morala biti dokončana vsled Delavskega praznika že v petek 2. sept. Torej naj nam dopisniki oprostite, ker njihovih stvari ni v nji. Bodo v prihodnji številki.

Mir je mogoč, ako ga hočejo vsi narodi, vse dežele, vse svet.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

"Proletarec" ima v poročilu kongresnega odseka za raziskavanje protiameriških aktivnosti 18 vrstic. Poročilo — tiskano v obliki knjige, obsega 152 strani. Nanaša se izključno na aktivnosti Ameriškega slovanskega kongresa ter na osebe, ki so ali so bile aktivne v njemu. Poročilo se mnogo peča tudi s slovanskimi listi, ki so podpirali ali še podpirajo ta kongres. Poleg Proletarca sta omenjena v njemu še dva druga slovanska lista, namreč Glas Naroda v New Yorku ter Enakopravnost v Clevealandu. O Proletarcu poročilo navaja, kje izhaja, kdo ga izdaja, kdo ga urejuje in pa da je podpiratelj Slovenskega ameriškega narodnega sveta (SANSa) in da urednik Frank "Zajac" piše v njemu članke in prid Sovjetske zveze in Jugoslavije, v katerih je ameriška vnanja politika ostro kritizirana. Dalje, da je imel Frank "Zajac" sestanek z Matthew Cvetičem (slednji je označen v poročilu za komunistična iz Pittsburgha) in pa z Mirkom Kuhlom v decembru leta 1947, na katerem je (Zajac) objasnili, da anti-komunist Rev. Gabrovšek toži Proletarca, Prosveto in Enakopravnost in da je "moj" odvneti dejal, da tožbe ne bomo mogli dobiti in da preti vsem trem listom "propad" v slučaju poraza na sodišču, razen ako jim pomaga s potrebnim gradivom (proti tožitelju) jugoslovanska ambasada.

Kongresni odsek je dobil o tem popolnoma netočno poročilo. Takega sestanka med nami tremi ni nikoli bilo. Prvič ne bi imel tak sestanek pomena, ker nima M. Cvetič s Proletarcem in z omenjeno tožbo prav nič opraviti. Urednik tega lista ga je srečal parkrat slučajno ob pri-

liki Sansovih zborovanj in to je vse. Drugič, ako bi mi trije res imeli sestanek, kdo naj bi o njemu poročal kongresni komisiji? Urednik Proletarca ni bil pri nji še nikoli zaslišan, niti ne pozvan pred njo.

Ime "Zajac" rabijo za korespondenco, ki jo pošiljajo temu listu, v uradu Ameriškega slovanskega kongresa — sekcija zapadna Pennsylvania. Možno je — ali tudi zelo verjetno, da je tam kdo, ki igra dvojno vlogo. Tako, za kakršne so se izkazali oni, ki so v minulih mesecih na raznih obravnava prihajali proti svojim bivšim tovarišem. Le na ta način prihajajo "točne" in netočne informacije na uho zvezni detektivski službi ter omenjenemu kongresnemu odseku. Bilo bi dobro, ako se bi sekcija ASK v zapadni Penni pobrigala, koga ima za zaupnika na svojih sejah, ki potem njene "tajnosti" raznaša in napačno razlaga.

Poročilo o ASK je datirano 26. junija 1949 in ima namen dokazati, da je (Ameriški slovanski kongres) "subverzna" organizacija. Veliko prostora v njemu je posvečenega Louisu Adamiću, Zlatku Balokoviću, Narodnemu glasniku ter njegovim urednikom ter raznim drugim osebam.

Dokazov v njemu ni, ker jih ne more biti — zato ne, ker je Ameriški slovanski kongres de-ževal v pomoč zmagi zaveznikov in podpiral vnanjo politiko pokojnega F. D. Roosevelta v prid prijateljstva med Zed. državami in USSR. Ker so se odnosi po njegovi smrti spremenili, ASK — kolikor temu piscu znano — se ni. And that's that.

(Konec na 5. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Upravnik Anton Udovich ima v svoji koloni na tretji strani v tej številki med drugim poročilo o privedbi, ki so jo imeli prijatelji Proletarca v Girardu, Ohio. Ako bi se tako poročilo odzvale vsako leto vse naselbine, pa ne bi imeli mi večnega, utrudljivega problema kako plačevati račune tiskarni. Naši lastni uredništvo in v upravništvu so znižani toda nad drugimi (računi) nimamo kontrole. Treba jih je plačati, ali pa ne bi bilo klišejev. Koledarja, ne knjig, ne lista in ne gibanja, kateremu je Proletarec skozi vso dobo služil po svojih najboljših močeh.

V tej številki na peti strani imamo poročilo SANSov tajnik Mirko G. Kuhel. Dalje tudi članek, kako hvaležni so naši rojaki in starem kraju vsem v Ameriki, ki jim pomagajo s paketi, z zdravili in pa z yzpodbudno besedo.

Kritike so na mestu in so nam dobrodošle, tudi take, ki so krivične, ker iz njih se učimo, kaj ljudje mislijo, in izvemo iz njih tudi o spletkah, ki pa se jih kritiki večinoma ne zavedajo. Nasedejo komu, se razjeze in pismo je tu, polno graje.

Tako je bilo in tako bo. Kajti svet ne bo nikoli miroval, ne ljudje, ki prebivajo na njemu.

V upravniki koloni je tudi omemba o delu, ki sta ga izvršila po banketu ženskega društva "Nada" št. 102 SNPJ Anton Shular in Joseph Spillar. Hvala njima in prispevateljem.

Gradiva za Ameriški družinski koledar imamo že prilično na rokah — nekaj je že postavljenega in delo se nadaljuje. Radi bi, da bi Ameriški družinski koledar napolnjevali z vsebino naši tukajšnji ljudje — a ker tega ne store v zadostni meri, se moramo zanašati na književnike v Sloveniji. Torej da ne bo treba uredniku koledarja prevečkrat pisati posameznikom s prošnjo za njihove spise — pošljite jih nam čim prej. Smo že v septembru.

Na delavski dan so se končali pikniki in izleti. Bilo je veliko nesreč in na cestah mnogo ubitih, kot je običaj v vsakih praznikih.

Počitnice so torej končane za vse — razen za brezposelne. Naše prijatelje, zastopnike in agitatorje pa prosimo, da naj to jesen uporabijo v svojem prostem času kolikor največ morejo v agitaciji za naše stvari. Posebno v nabiranju naročnikov in pa oglasov v Ameriški družinski koledar.

Vodje veteranov in unij varajo samega sebe

Na konvenciji Ameriške legije, ki je bila končana koncem minulega tedna v Philadelphiji, so se govorniki drug za drugim dušali proti "komunizmu" in zoper "nakane" takih politikov (v zvezni vladi), ki si prizadevajo uvesti socializem v to deželo skozi "zadnja vrata", ker ga preko prednjih vrat ne morejo.

Delegati so jim plaskali kar tako iz navade in potrebe.

Ameriška legija je važna organizacija, v politiki močna in v iskanju privilegijev jako uspešna.

Tu pa tam se je oglašil kak delegat s "skromno mislijo", naj bi se ustavilo "naseljevanje" dokler ne bodo vsi vojni veterani uposleni. A kongres je zakon za dopustitev "razseljenec" že pred dobrim letom sprejel in tako smejo priti sem vsi, ki jih naše oblasti odobre in pa če imajo "sponserje" tukaj.

Vzlic temu se je med legionarji v Philadelphiji opazilo proti naseljevanju v to deželo od kjerkoli veliko mrznje. Tolažili so jih, da vsi, ki jim je po tej postavi dovoljeno priti sem, so "begunci izpod komunizma".

"Rdeča nevarnost" je bila skozi vse zborovanje glavna tema (točka). Sicer so se čule tudi kakke besede v prid zaščite svobode govora in tiska, za civilne svobodščine itd., toda glavni zamah vse konvencije je bil "boj proti komunizmu".

Parada legionarjev je trajala nad pol dne.

Govorniki so bivšim vojakom obljubljali priboritev še boljše penzij, še večjih bonusov in še boljše zaščite njim in članom njihovih družin v slučaju bolezni ter drugih nezgod.

Toda rohnjenje — brez vsakega smotra — je bilo zgolj proti Rusiji in "rdečkarjem" v Ame-

riki, kot da jih je tu kot "listja in trave".

Ameriško legijo tvori vojak iz vrst delavskih in kmečkih družin. Vodijo pa jo že od vsega početka bogataški krogi. Izrabljajo jo pod masko patriotizma v reakcionarne smotre.

Čudno je, da ni v nji še nikoli prodrl na odgovorno mesto kdo iz unijakih vrst. Ali pa ni to nič čudnega, kajti tudi na konvencijah unij ne slišiš sedaj drugega kot krik na "komunizem" in mimogrede zahtevo za odpravo Taft-Hartley akta.

Cemu se ne bi vodje unij saj na konvencijah svojih organizacij rajše pečali z vprašanjem, kako jih je demokratska stranka prevarila ne samo z obljubami temveč tudi za stotisočake, ki so jih ji prispevali?

Kadar se bahajo s patriotizmom govorniki oziroma predstavniki veteranov, saj vemo,

da so vsi zagovorniki sistema kakršne je. A vodje unij pa na eni strani rohne proti protijunijemskemu zakonu, a na drugi pa pomagajo demokratski stranki, ki jih je uveljavila.

Torej so slabši kot pa glavarji veteranskih organizacij, ker v njih ni hinavstva. Seveda, da zavajajo, ampak tak je poklic plutokratskih "politišnov". Toda voditelji unij bi se po tolikih letih vendarle že lahko naučili, da so se še v vsaki volilni kampanji zmotili. In sicer raditega, ker so udrihali po onih kandidatih, ki so odkrito propagirali program v korist delovnega ljudstva, a glavarji unij pa se pehali za izvolitev onih, ki so "delavski" prijatelji samo v času volilne kampanje.

Prihodnje leto bodo kongresne volitve. In vodje unij, skupaj z ultrapatrioti veteranskih organizacij, se znova pripravljajo iti v boj za reakcijo.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: RÖckwell 2-2864

Zgodovinski procesi ne gredo zmerom naprej — večkrat nazaj

Japonski cesar je bil premagan — a je še vedno tam kjer je bil. Tron mu je otele ameriška vnanja politika.

Dne 31. avgusta je general MacArthur v intervjuju dejal, da je čas skleniti "mir z Japonsko".

Prvič, ota je nevarnosti komunizma, drugič, potrebujemo jo v protitež komunistični revoluciji na Kitajskem. In res je svojo vlogo general MacArthur vseskozi dobro vršil in igral. Pokojni F. D. Roosevelt ga ni imel rad. Tudi Truman se mu ne laska. A mož si je ustvaril v zgodovini Zed. držav ime in nihče ga mu ne bo mogel izbrisati.

Republikanska stranka znova študira, da ga bi nominirala za predsedniškega kandidata — a MacArthur je trmast oficir in ob enem spreten politik.

Kakšen naj bo mir z Japonsko?

Kajpada, mir prav tak kakor ji je bilo ukazano, da se mora brezpogojno udati. In ni bilo slabo. Namreč za predstavnike starega reda na Japonskem. Ameriška vojaška sodišča so nekaj japonskih vojnih poveljnikov obsodila v smrt, a glavni kriminalci — izkoriščevalci japonskega ljudstva in njihova dinastija je še vsa tam kakor je bila ob dnevu napada na Pearl Harbor.

General MacArthur priporoča čimprejšnjo sklenitev miru z Japonsko iz sledečih razlogov:

1.) Sovjetski in noben drug komunizem ji ni več nevaren. Pod ameriško okupacijo je Japonska postala trdnjava takega ekonomskega sistema, kakršnega po vsem svetu podpirajo Zed. države.

2.) Komunistično gibanje na Japonskem je izgubilo zamah, prvi general MacArthur in to pred vsem vsled zasluge ameriške okupacijske oblasti.

3.) Komunistična revolucija na Kitajskem se bo izjalovila, ker bo po MacArthurjevem mnenju ekonomsko skrahirala. Japonska naj torej postane odslej ameriška trdnjava na daljnem vzhodu v podporo ameriškem kapitalizmu.

To, da je general MacArthur uspel — o tem ni za sedaj nobenega dvoma. Japonska je druga najmočnejša monarhija na svetu — toda se je sedaj ne oglašja za tako. Ameriška vnanja politika ne govori dosti o Hirohito. Kot da ga ni. A na tronu ga ima. MacArthur pa je po kapitulaciji njegovih generalov in admiralov dejal, da bo japonsko ljudstvo odvrnil od vere, da je Hirohito sin božji. In res je v teh prizadevanjih veliko uspel — največ zato, ker Japonci sami več ne verjamejo v take pravljice.

Toda to ni važno. Kar ima za bodoči razvoj pomen je to, da je MacArthurju uspelo ohraniti Japonsko za stari režim — za prav tak, kakršen je bil, ko je bil izvršen napad na Pearl Harbor.

In s takim režimom naj sedaj sklenemo "mirovno pogodbo". Za koliko časa? Za dvajset let morda. Ampak ker pogodbe v diplomaciji nič ne pomenijo, lahko dobimo tretjo svetovno vojno morda že jutri, lokalnih vojev pa imamo po svetu že sedaj toliko da se časopisom o njih niti ne ljubi poročati.

MacArthurjevo trditev, da se bo komunistična revolucija na Kitajskem izjalovila, pa je vredno pretehtati.

Njegov argument, da so se življenjske razmere posebno v Sanghaju ter v drugih velikih kitajskih mestih poslabšale, velja. A velja tudi, da so se poslabšale tudi ob našem obrežju Pacifika — vsekoli ob Kaliforniji, Oregonu in Washingtonu.

Kdo bo v teh trenjih dalj vzdržal, je vprašanje. MacArthur meni, da nam ni sile, da imamo prirodnih zakladov in pa posebno poljskih pridelkov več kot pa jih potrebujemo. A Kitajska jih nima. In če ji mi zapremo dovažanje — ako bomo še pomagali Čiang Kajšku, bo sedanja takozvana komunistična revolucija skrahirala in — in kaj pa potem?

Kdo bo potem preživljal Kitajce? Zed. države so si v svoji vnanji politiki nakopale za preživljanje že precej dežel. Npr. Italijo in več ali manj vse države, ki so vključene v Marshallovem planu.

Vrh tega vzdržujemo Grčijo v civilni vojni in pa Turčijo pošiljamo municije in drugega bojnega materiala, včevši vojne ladje, dalje Iranu, Franciji itd.

Naš državni oddelek pravi, da so bile te vlozbe najboljše kar jih imamo po svetu, a glede Kitajske pa je državni tajnik Acheson v navskrižju z generalom MacArthurjem.

Acheson je v svojem memorandumu priznal, da se je ameriška vnanja politika na Kitajskem izjalovila, a ne tako, da bi vsak čitatelj to razumel.

Ima pa upanje — kakor general MacArthur, da se bo "komunizem" na Kitajskem "ponesrečil" in da ga bo nato nasledil kak tak režim, ki veruje v "naš način življenja".

Torej to, da so Zed. države uspelo obvarovati stari režim na Japonskem, drži. Na Kitajskem — kjer smo potrošili milijarde dolarjev za ohranitev Čiang Kajškovega kumintanga, pa smo vse izgubili.

V Washingtonu si belijo glave, ali naj res zadušimo socialno revolucijo na Kitajskem z blokado, z nepriznanjem njene vlade in z drugimi takimi "mirovnimi" sredstvi, ali pa naj se sprijaznimo s toki zgodovinskega razvoja.

Angleška vlada — tako se zdi — želi, da napravimo čez kitajsko reakcijo križ ter priznamo njen sedanji režim. Namreč vlado, ki o sestavlja zmagovita revolucija.

V Trumanovi administraciji so protivnega mnenja. Toda razvojni toki gredo svojo pot in čestokrat se dogodi, da kadar

DR. TOMAŽ FURLAN: LEWIS MUSTAR JE ZBRAL 108 DOLARJEV

(Dr. Tomaž Furlan, avtor tega članka, je direktor Zveznega inštituta za tuberkulozo na Golniku, Slovenija. Kakor sam omenja, se zelo zanima za ameriške Slovence in jih hoče v pravi luči predstaviti javnosti v stari domovini. Preko njegovega urada se je tudi razdelil streptomycin, ki ga je SANS poslal v Slovenijo za prosto uporabo na bolnišnicah, katerim to zdravilo lahko pomaga do zdravlja, ali pa blaži bolečine. Njegov namen je, odstraniti zavese, ki jo je čas obesil med našo staro in novo domovino. Članek smo dobesedno prepisali. Upamo, da jih bomo še več.)

V času pred prvo svetovno vojno so naši ljudje hodili v Ameriko podobno kot na sezonsko delo v Slavonijo. Mlad fant se je oženil in kmalu po svatbi odšel v Ameriko, da si tam prisluži gnezdo za svoje mladiče. Čez leto ali dve se je mladi mož, ki je postal medtem oče, vrnil domov. Obut in oblečen po ameriško je na široko pripovedoval o Ameriki. Z denarjem, prisluženim v Ameriki, si je sezidal hišo in nato pri ženi in otrokih počakal prvo svetovno vojno, iz katere se ni več vrnil. Se večkrat pa tak Amerikanec le ni pozabil Amerike, odpotoval je drugič oz. tretjič, preko česar, ki so jih izseljenci pošiljali iz Amerike, smo bili dobro povezani z našo Ameriko. Naš stric nam je redno pošiljal "Glas naroda" in še sam je prišel na obisk. Za vsakega iz našega kraja smo vedeli kako je zaposlen in koliko zasluži.

Po prvi svetovni vojni je ta selitev prenehala. Amerika je zaprla meje že pred svetovno krizo leta 1929. Od takrat se vse bolj trgajo zveze med ameriško in jugoslovansko Slovenijo. Vsa-ka se razvija po svoje. Bratje in strici so pomrli, v Ameriki živi tankaj rojena generacija bratrancev in sestričen, ki je ne mači domotožje očetov. Obiskov iz Amerike skoraj ni več, "Glas naroda" še 40 let več ne prihaja v našo hišo. Mi smo pozabili na Amerikance, Amerikanci pa na nas. V tem neveselem položaju izbruhne Hitlerjeva vojna v Evropi, okupacija Jugoslavije, odpor naših narodov proti fašizmu, herojska borba, ki je zmagovito odjeknila po vsem svetu, posebno pa še med našimi izseljenci.

Ko je bila vojna končana, so naš ameriški Slovenci zasuli s svojimi darovi. Od svile, preko mila do črne kave in čokolade za svoje, celotne opreme za bolnišnice, dragoceni aparati in zdravila. V dnevih našega nepopisnega trpljenja se je vzbudil že nekoliko zamrl čut skupne narodne pripadnosti. V Ameriki so trepetali za nas tako, kot smo se mi bali za svoje po koncentracijskih taboriščih v Nemčiji, Italiji, za svoje v partizanih, za svoje v Srbiji in na mnogih drugih mestih. Vsak dogodek je odjeknil v Ameriki. Ko je bilo vse končano, smo začeli preje-

dat, kje se je rodil njen oče. Otroci Josipa Stritarja, pred pol stoletjem kulturno vodilnega Slovenca, tudi ne razumeje očetovih pesmi. Tako nam postaja jasno, da je ameriška Slovenija za slovensko podobne važnosti kot angleško govoreči Amerikanci za Angleže. Ameriška Slovenija, ameriška Jugoslavija, to niso samo paketi, ki romajo preko dolgega mosta, to so realnosti, predvsem kulturne in ne rezadnje tudi politične realnosti. V ameriški džungli, da porabim Adamičev izraz, se narodi ne izgublajo. Tu žive drug poleg drugega — povezani samo po amerikanizmu — svoje posebno življenje dalje in nihče ne ve, kako se bo fermirala ta čudovita, vsega nemogočega sposobna Amerika.

Obupni so bili dnevi mladega slovenskega delavca, ko je nekaj mesecev po ženitvi prispel v ameriški Babilon. Razen slovenskega ni znal nobenega jezika. Zivel je edino od nade, da bo, brž ko bo zaslužil za vozno karto, odpotoval v domovino. Čas ublaži vsako bolečino, tako tudi domotožje. Ostal je dalje časa kot je mislil. Postal je član slovenskega društva. V društvu je našel spet svojo domovino, tu je našel domačo vas. Tudi te vasi sem našel v seznamu št. 4 od maja meseca tega leta. Te vasi so slovensko-ameriška društva. Doma o vsem tem nimamo prave predstave. Podružnica SANS-a št. 51 stoji v seznamu, malo dalje čitam: društvo št. 580 SNPJ (Slovenske narodne podporne jednote) in si mislim: kaj, 580 društev ima SNPJ? Takoj nato pa: "Federacija društev SNPJ za vzhodni Ohio in W. Virginijo" — in še naprej "Progressivne Slovenke, krožek št. 8" so nabrale 100 dolarjev. In to še dolgo niso vsa slovenska društva ameriškega društva. Koliko podružnic ima sploh SNPJ? Društvo št. 764, ki je v seznamu, prav gotovo ni zadnje društvo po zaporedni številki vseh društev SNPJ. Pogledajte, to je tudi naša domovina, nič manj slovenska kot ta v Jugoslaviji.

Misel se mi ustavi pri stavku: Lewis Mustar je zbral 108 dolarjev. Dragi Lewis, kako si pa ti prišel do svojega imena? Prav gotovo si bil rojen v Ameriki. Morda ti je mati američanka, zato si prispel v amerikanizaciji dalje kot drugi Franki, Joe in Francese, pa si vendar zbral za Slovenijo. Morda tudi ti neznaš našega jezika. Vzgojila te je ameriška ulica in šola, misliš in čutiš kot ostalih 130 milijonov Amerikancev, razlika je le v pokolenju. Tu pa Lewis Mustar ne popusti. Zato je zbral 108 dolarjev, da kupi streptomycin, da ga pošlje na Kranjsko, odkoder je prišel njegov oče ali ded. To so velike stvari, ki sem jih odkril na seznamu št. 4.

Ko je Mirko Kuhel, tajnik SANS-a, sešel vse cente in dolarje in prišel se vsote prejšnjih izkazov, je dobil skupno vsoto 10.076.39 dolarjev. To bi zadostovalo za 20.000 gramov streptomycina brez zavarovalnine in prevoznih stroškov. Toda danes ne govorimo o streptomycinu. Govoriti bi bilo treba, kaj bomo mi poslali v Ameriko, kakšen vsenaroden dar naj bi bil ta dar, ki bi odtehal to požrtvovalnost in ljubezen ameriških Slovencev do svoje domovine in do svojega pokolenja.

Po čudnih potih sem se začel zanimati za ameriške Slovence. Zdravila so pričela prihajati kar sama od sebe. Pokojni Vincent Cainkar mi jih je nudil, samo

še jih hočem, zdravila, ki so bila več vredna kot suho zlato. Kako ne bi hotel? Od lanskega leta pa do danes smo prejeli že 12.600 gramov. To so milijoni! Koliko bolnikom je bilo že pomagano!

(Slovenski Poročevalec 7-24-49)

VLADIMIR NAZOR

Spominiate se, da je Proletarec priobčeval njegove novele in veste tudi, da je umrl. Preminul je letos, nedolgo po smrti Otona Zupanciča, s katerim sta bila iskrena prijatelja ter se pogostoma shajala.

Kakor Oton Zupancič, tako je bil v času druge svetovne vojne tudi Vladimir Nazor v vrstah osvobodilne borbe za otmitev jugoslovanskih narodov izpod fašizma in za zgraditev nove, moderne, ljudske države. Nazor je bil v nji aktivnejši kakor Oto, ker je bil bolj zdrav. Oto je bil dolgo bolan, a Vladimira Nazorja pa je smrt porabila po kratki bolezni.

Dr. Vinko Rapotec piše o njemu:

Bil mi je dve leti profesor na gimnaziji v Pazinu in tudi pozneje sem ga še srečal v življenju in zasledoval razcvet njegove umetnosti in njegovo življenjsko pot, ker mi je ostal v neizbrisnem spominu iz dobe mojega učenja na pazinski gimnaziji. Imel je 26 let ko je prišel v Pazin, toda bil je že mož s popolnoma izoblikovanim značajem, kremenit značaj, človek, ki je vedel, kaj hoče. Za njegova sloka in izravnana postava je kazala na njegovo veliko energijo. S tako malim trudom je uveljavljal svojo voljo! Nikoli ni zakrival, samo malo se je zategnilo njegovo lepo lice in vedeli smo, kaj od nas zahteva. Bil je v pravem pomenu besede lep mož. Ta sloves se ga je držal vse njegovo življenje. Za sodbo gimnazijca, kot sem bil tedaj jaz, pa veljajo seveda druge lastnosti. Ko smo ga videli, kako se spreha po hodniku, počasi, z iztegnjenim korakom, si nismo obetali prijetnih časov v njegovih učnih urah. Vpregel nas je takoj v intenzivno učenje in med letom ni redoval preveč mila. Na koncu pa je bila ocenitev učnih uspehov dokaj dobro izpadla in naša sodba o njem se je omilila. Imel sem ga za srbohrvaščino. Slovinco je zahteval v isti meri kot matematiko in fiziko. Zahteval je, da pri nalogah izpovedujemo resnico in jih je ocenjeval z drugačnim merilom kot drugi profesorji. V čitanki je cenil bolj kratko, resnično pesmico Milorada Sapčana kot vse ostali izbor iz hrvaških književnosti, kakor je navadno v čitankah. Z mešanimi čustvi smo sprejemali njegove "krute" sale: "Razred boš seveda ponavljal, toda danes sem s teboj zadovoljen in če boš vedno tako priden, boš prihodnje leto izdelal". Dijaka je poslal z dvojko v klopi: "Kaj s takimi nohti boš govoril o Kant-Laplaceovi teoriji?" Zato smo bili nekaj časa prav hladni za njegovo pesništvo in smo zamerili součencu, da je kupil njegove legende. V prvih njegovih knjigah je bilo opaziti, da se še bori z verzom, da mu ta ne teče še gladko. Bil je še nekam okoren in snov je bila za nas oddaljena. Nekaj let pozneje, ko ga že ni bilo več na gimnaziji, pa smo bili ponosni na njega. Nazor se je zelo zblížal z Istro in je v resnici od tedaj naprej napredoval zlasti v mnogo gladkejšem verzju. Vidoma je ravel in prerastel plejado svojih strovnikov.

Njegovi močni fizični lik smo v celoti zazrli v njegovem umetniškem delu, v prozi in v večjih pesnitvah, ki so podajale silo elementov in ljudi.

Iz globokega prepričanja sem pozneje v življenju izbral za svečano deklamacijo o morju njegov "Canal di maltempo". Podal je to recitacijo odlični deklamator Vladimir Skrbineš in je z njo izkazal silo morja vso čast in veljavo.

Njegova prava stroka je bila botanika. V izvestju gimnazije v Pazinu je objavil študijo o praproto. Leta 1941 tik pred vojno sem ga čul v Mariboru govoriti o pobudah za njegovo literarno delo. Govoril je o glasovih naraščajočih Slovencev do svoje domovine in do svojega pokolenja.

Hodil je veliko sam. Ni mnogo govoril, čeprav je ljubil dovtipne, šegave pripombe. Zanimali in privlačevali so ga krepki ljudje, ljudje močne volje, z iz-

oblikovanimi in izrazitimi življenjskimi načeli in s široko razgledanostjo. Jalovo ustenje ga je utrujalo. V Pazinu se je očitno dobro počutil v družbi znatno starejšega dr. Kureliča, tedanjega župana, sila samostojnega in sposobnega človeka, ki ga je že narava ustvarila za obvladovanje razmer in za vladanje in sicer v zelo dobrem pomenu te besede. Ze v Pazinu je začel biti steber svoje družine, kakor ga je mati oficijelno določila, kot sam pripoveduje v odličnih malih črticah o svojem življenju. Vse svoje življenje je ostal steber družine. Morda mu je to dejstvo služilo kot izgovor in opravičilo, da se ni oženil. Mislim pa, da se mu je dozdevalo, da je tako bolje ohranil svoje nagnjenje do samostatnosti. Bržkone bi bil ostal samec, četudi ga ne bi bila družina potrebovala. Bil je izredno dober s svojima sestrama. Za starega očeta je poskrbel, da se je mogel razgovarjati z ljudmi, ki so mu bili dobra in prijetna družba. Takim ljudem je izkazoval veliko spoštovanje in prihajal je v njihovo družbo, tudi kadar ni bilo njegovi moči samostojni in samostojni osebnosti, ki je uživala samoto, prav nič prijetna malomeščanska gostilna v Kastvu. Med take prijatelje Nazorovega očeta je spadal tudi moj tast. Z lastnim prijateljstvom se mu je Nazor oddolževal za prijateljstvo očetu. Sicer pa Nazor ni bil sovražnik žensk. V trenutku dobrega razpoloženja je v razgovoru v Mariboru za časa obiska hrvaških književnikov. Leta 1941., ko je bil že dobro siv, a še vedno lepega lica, izdal da se je v svojih mladeniških letih prav dobro razumel tudi s petimi ali s šestimi ženskami naenkrat. Pri njegovem obisku v Mariboru sem bil mnogo v njegovi družbi. Spraševal me je o slovenskih literatih, ki jih je do neke mere poznal. Zanimala ga je vloga Otona Zupanciča, ko je imel v dobi radikalnega slovenstva marsikaterega nasprotnika med literarnimi sobratji. Prav lahko sem mu dopovedal, da je bil Zupancič človek širokega obzorja in da se ni dal zavesti od hipnih razpoloženj, da ni izgubljal iz vida velikega cilja zaradi postranskih grehov in slučajnih napak.

Kot človek dejanja je Nazor vedno iskal uspeh. Ljudje, ki so ostali na polovico poti, mi niso bili pogodu, pa naj so bili še tako nadarjeni. Ti so bili zanj slabšči. V svojih črticah se bavi s takimi ljudmi in jih z neblago gesto odklanja, kakor bi čutil potrebo, da da svojim sodobnikom nauk za življenje. Iskanje krijevce za zlo srečo človeka ali skupnosti izven človeka samega je, za njega skrajno jalovo. Uspeh mu je najboljšje spričevalo. Kako bi Nazor in Cankar različno sodila o isti osebi!

Tako si moramo razlagati tudi njegovo odlično gospodarstvo z njegovimi književnimi proizvodi. Njegove gospodarske razmere so bile bolj kot redne. Za njega je bila kriva velika pomankljivost književnika samega. (Konec na 4. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Kako da je v ameriškem tisku že tedne in tedne toliko krika proti "pet-procentarjem", dočim se molči o onih ki so deželo ogoljufali za stotine milijonov, to mi nikakor ne gre v glavo! In tudi to ne, kako da oboji goljufajo naše ljudstvo vedno pod masko patriotizma in kadar nas najbolj gulijo, tedaj tudi najbolj kriče proti "subverzni" elementom, dasi so baš oni najbolj subverzni in nepatriotični.

PRIPOVEDNI DEL

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

3

Ko se je Matija vračal, si ni mogel kaj, da bi se ne ozrl na okna Škobčeve hiše. Moral se je nasmehnuti, ko je tam zagledal Frančin obraz, dekliški, na pol še otroški, na katerem se lice še ni zaokrožilo, v katerem je skoraj prevelike oči razodevajo prebujenje, mladost, pomlad, sanje in samota Na Golem. Matija se je nasmehnil, toda ona je samo gledala, kakor bi pozabila na svoj nasmeh, da bi mu vrnila pozdrav za pozdrav. Samo njene oči so trenile.

Na ovinku je Matija nenadoma trčil na Magdiča. Osebnost se še nista poznala, a je tako naneslo, da nista mogla drug mimo drugega. Pa je kaplan pozdravil:

"Bog daj." Matija je ozdravil, postala sta in se predstavila drug drugemu.

"Od kod prihajate?" je vprašal Magdič.

"Miha me je bil povabil na sprehod v Sušnikov vlogograd, kjer reže. Pa sem šel, ker je tako lepo jutro in tu še nisem bil. Clovek vsaj kaj vidi."

"Jaz sem bil z bogom," je dejal Magdič, kakor bi se hotel pred nečim opravičiti. "Zares, lepa pot, kar vesel sem tega sprehoda, ko ne utegnem kadar koli."

Oba sta čutila, da si na tej dolgi poti ne bosta imela kaj povedati, dasi sta hkrati čutila neko posebnost v tem srečanju: ves boj se bo vendarle vršil med njima, kolikor se že ne odigrava, pa naj bo še po takih ovinkih. Čutila pa sta tudi, da se med sabo morda ne bosta nikdar naravnost spoprijela, čeprav sta edina pri Svetem Ivanu predstavljala dva docela nasproti si stoječa svetova. In še sta čutila, Magdič, da za njim stoji oblast, država — Klemenc pa nasproti: no: da za njim stoji čas, bodočnost, pa da se bo pri tem spopadu morda zgodilo, da bo trenutno zmagal Magdič.

Tokrat je Magdič našel izhod iz zadrege: začel je spraševati Klemenca o literarnih novicah na slovenskem knjižnem trgu. V gimnaziji se je bil poskušal s pesmimi. Nad svojimi je obupal, toda drugo književnost je zasledoval, imel je naročen Dom in svet, Mladiko in Dejanje, poznal je tudi osebno nekaj katoliških pesnikov in pisateljev. Hotel je vedeti, kako Klemenc ocenjuje katoliške pisatelje, kaj misli o mlajših slovenskih književnikih, kaj misli na sploh o slovenski književnosti. Te stvari so ga mikale in je Klemencu celo ugovarjal in nazadnje dodal, da je v naši književnosti zdaj le neko-

liko preveč naturalizma, ne onega starega, Govekarjevega, pač pa bolj prefinjenega, in bi bilo vendar prav, če bi književnik premislil sleherno besedo, preden jo zapiše. Matija mu je odgovoril, da sicer umetnost mora imeti vzgojno tendenco, da pa so njene naloge v glavnem drugačne in da umetnik ne more biti kriv, če se pri njegovem delu nekateri celo pohujšujejo.

Potem je Magdič nenadoma vprašal: "Kaj pa mislite o Korenu?" Ozrl se je po Klemencu, kakor bi mu hotel z obraza razbrati tisto, česar sicer ne bi povedal. A tudi Klemenc se je ozrl po njem in dejal:

"Prav za prav bi moral jaz vprašati vas o tem. Slišal sem, da je lani mnogo zahajal v župnišče in celo tam živel. Prav gotovo ste ga dobro spoznali?"

"Ne mislim o njem osebno," je odvrnil Magdič. "Hotel sem vas vprašati, kaj mislite o njem kot književniku."

"O kakem književniku Korenu jaz ne vem nič," je dejal Matija. "Sam pa mi tudi ne pove nič, zlasti še, ker malo govorim z njim. Vam je gotovo kaj povedal."

"Saj to je tisto," je dejal Magdič po premisleku tiho. "Pravil je mnogo o različnih stvareh, ki jih bo pisal, a ne o tistih, ki jih je napisal. Govoril je o nekkih visokih honorarjih, tujih jezikih. Rekel sem mu, da bi jaz, ako bi že kaj napisal, poslal v Ljubljano našim listom in bi mi še na misel ne prišlo, da bi pošiljal kam v London; kako da se je spomnil prav na London?"

"Kaj pa vam je odgovoril?" je vprašal Matija radovedno. "Da tu slabo plačujejo, da njegovih stvari ne bi razumeli in da naposled lahko prevedemo na slovenščino, ako se nam zdi..."

"Kaj pa ste mu vi odgovorili?"

"Dokler sem ga imel za resnega," je rekel Magdič, "sem mu ogovarjal na take stvari, češ da vsako delo lahko nastane edino v domačem ozračju, da tako rečem. Umetnina seveda. Potem pa se mi je zadelo, da so to same pravljice in da je on navaden megaloman, ki zna dobro igrati svojo vlogo, ako ni celo slepar."

"Pa kaj zdaj mislite," je vprašal Matija, "katero od obojega je?"

"Ne morem se odločiti. Včasih se mi zdi to, včasih ono, ako seveda ni oboje. Saj mu menda ne boste šli pravit?"

"Mislim, da ni bilo treba to omenjati," je odvrnil Matija. "Kaj pa misli o njem župnik?"

"Ha!" se je kratko in suho nasmehnil Magdič. "Vi župnika ne poznate, sicer bi si lahko mi-

slili, kaj je rekel. Prav za prav ni nič rekel. S Korenom sta bila sošolca. Če kdo pri Svetem Ivanu, gospod župnik prav gotovo ni nikdar verjel njegovim besedam. Mislim pa, da ga ima za sleparja," je tiho končal Magdič.

"Se nekaj bi rad vedel," je po krajšem času dejal Matija, "ali ga vi prištevate med svoje ljudi —?"

"Kako med svoje? Kako to mislite?"

"No, če je klerikalec..." Magdič se je nasmehnil. "Predvsem vam ne bom zameril izraza klerikalec, kamor mene prištevate. — Kar se pa njega tiče, mi še na misel ne pride, da bi ga vsaj jaz imel za našega, dasi vitez kaže, da se on prištevava k nam. Vem samo, da hodi svoja pota. Nekeč je bil Susteršičev pristaš, kaj in kje pa je danes, zares ne vem. Saj mu ni mogoče do živoga."

Toda Matija je občutil ta trenutek: In vendar se boste srečali. Morali se boste srečati. Zanj ni druge poti in vi ga boste radi sprejeli, ali vsaj morali sprejeti k sebi...

Sonce je stalo že visoko, ko sta v takem pogovoru prišla k Svetemu Ivanu. Magdiču je bilo nekoliko nerodno, ker se je bal, da ju bo kdo videl in bodo ljudje takoj mislili, da se je sprijaznil s Klemencem. Toda posloviti se sredi poti ni mogel in tako mu je šele pred Sušnikovo hišo ponudil roko in dejal:

"Zbogom, pa upam, da se še kaj srečava?"

— Ne želiš niti malo, si je mislil Matija, na glas pa je rekel: "Zakaj pa ne? Saj bo še priložnost." Dvignil je klobuk in zavil okrog Sušnikove hiše na dvorišče.

— Upam, da se bova še srečala, je mislil Magdič, in zdelo se mu je, da je bilo skrito v teh besedah nekaj posebnega. Pa saj je sam vedel: Prej ali slej se bosta morala srečati, da, to je tisto.

SELITEV

Smon je stal pri oknu v svojem razredu in medtem ko so otroci pisali nalogo, je gledal prek dolinice na cesto, ki je tekla mimo Svetega Ivana. Na tej cesti je zagledal Korena Jožefa, ko je z aktovko šel proti Plavšici ter naposedl tudi zgnil v lepi hiši. Tisti trenutke se je v Smonu nekaj prebudilo, kakor bi bil že dolgo podzavestno mislil na to. Preblisnilo mu je misli, zagrabilo ga je. Pogledal je na svojo žepno uro: do konca pouka je bilo še pet minut. Učenci so še vedno pisali, rahlo šepetanje se je kdaj pa kdaj oglasilo po razredu. Druge krati bi se bil obrnil in prva dva "spokal", zdaj pa je kar stal ob oknu in pazil, če se bo Koren vračal.

Ko so odmolili, je spremil učence do ceste pred šolo, a ni šel v svojo sobo, kar je sicer skoraj vedno storil, pač pa je nekaj zamrmral "Bomo videli", se pri tem opolzko nasmehnil in že šel po "purgi". Šel je k — Zofiji.

Bil je prepričan, da je njegov čas prišel. "Razumel" se je na ženske, o tem je bil sam sveto prepričan. In kolikor je mogel dognati, se je pri Zofiji marsikaj spremenilo. Že prej ga je rada sprejemala, rada je klepetala z njim, zadnje čase pa se ga je v svoji osamelosti in morda, kakor je mislil, tudi užljenosti zaradi drugih, naravnost oklenila.

Smon, ki se je najrajši ukvarjal z opolzkimi mislimi, se je tokrat spraševal samo za "način". Zdelo se mu je, da se vsa ta stvar že predolgo vleče. Ni bil vajen takega obiranja, pa je tako mislil, da je najboljšje vse kratko opraviti. Sicer pa si tokrat Smon ni bil docela na jasnem o vseh svojih pustolovskih namerah, ne za sedanjost, ne za bodočnost. Nekaj pa je bilo novo tudi zanj, dasi ni vedel, ali je novo po svoji umazanosti, ali po čem.

V tem svojem razpoloženju je naposled vstopil pri Korenovih, kjer je našel Zofijo v njenem tako nespremenjenem ležanju. "Kaj ni doma Jožefa?" je vprašal in zdelo se je, da mu je neprijetno. "Sedite," je odvrnila Zofija, "menda ne bo dolgo hodil. Pa mi kaj povejte."

(Dalje prihodnjič)

V SPANJI IN GRČIJI ječe še vedno polne političnih jetnikov.

Z UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

Prišel je čas, ko je treba poročati kaj smo prejeli v teh dveh tednih, ko Proletarec ni izšel; to pa zato, ker je bil črkostavec na počitnicah. Kadar je samo en clovek na razpolago za eno delo, se razume, da če tega ni, da nima kdo delo vršiti. Saj zdaj bo pa spet stalno izhajal od drugih počitnic.

Naj začnem tam, kjer sem zadnjič nehaj:

CALIFORNIA:

Oakland: Anton Tomšič je poslal dve naročnini in vsoto za eno koledar; poleg pa še precej obširno pismo. V njem toži, da je tam »abo polje za agitacijo. Čudno! Saj grede večinoma le premožni ljudje v sončno deželo, torej imajo dovolj denarja tudi za naročnino in časa za čitanje.

Hollywood: Jack Blashun je poslal \$1 za Proletarcevo naročnino; najbrž je mislil, da smo imeli "bargain day"; to so imeli na 26. ulici, pa žal, ni doseglo do 23. ulice, kjer imamo urad lista.

COLORADO:

Pueblo: John M. Stonich je nabral na pikniku progresivne stranke listu v podporo \$4.50. Imena prispevalcev bodo priobčena v 8. seznamu.

Grand Junction: Anton Kovacic je obnovil naročnino.

ILLINOIS:

Chicago: Donald J. Lotrich, tajnik Jugoslovanskega hranilnega in posojilnega društva, je prispeval listu v podporo \$25 z namenom, da se pošlje list na poskušajo za četrlet leta 25 rojakom, ki še niso naročniki Proletarca. Na ta način se jim bo dalo priliko seznaniti se s listom, v svrhu naročitve. Donald je že to prej storil in se je dobro obneslo.

Angela Zaitz je izročila tri obnovljene naročnine in \$3 listu v podporo. Imena bodo priobčena v prihodnjem seznamu.

Joe Oblak je izročil eno naročnino in \$1 listu v podporo. Frank Alesh je obnovil naročnino in plačal čeloletno članarino Prosvetni matici za čikaško federacijo SNPJ.

Zensko društvo "NADA" št. 102 SNPJ, je proslavljalo svojo 40-letnico 19. avg. z banketom, v Leo Gračnerjevih prostorih, ravno ob času ko se je vršila polletna seja glavnega odbora SNPJ. Razume se, da so vsi udeležili banketa in po večerji ob dobri zabavi sta glavna odbornika Anton Shular iz Arma, Kans. in John Spiller iz St. Louisa, Mo. med navzočimi nabrala v tiskovni sklad Proletarca \$60.50. Imena prispevalcev bodo priobčena v prihodnjem seznamu.

Hinsdale: Nikolina Božičnik je obnovila naročnino in prispevala v tiskovni sklad \$2.

Springfield: John Gorsek st. je poslal dve naročnini in \$1 listu v podporo, zraven pa še dopis z oceno upravnika.

Joseph Ovca je poslal naročnino in celo letno članarino Prosvetni matici za društvo št. 47 SNPJ, poleg je pa dodal naj-

brš za šalo tudi en kvoder v gotovini.

Waukegan: Martin Judnich je poslal šest obnovljenih naročnin in eno novo, ter listu v podporo \$4.25. Imena prispevalcev bodo priobčena prihodnjič.

Andrew Mizek se je ustavil v uradu, obnovil naročnino in prispeval v tiskovni sklad \$2.

Mike Miller je prispeval v tiskovni sklad \$5.00, izročila Angela Zaitz.

KANSAS:

Arcadia: John Shular je poslal dve naročnini in listu v podporo \$1, ter članarino Prosvetni matici za društvo št. 206 SNPJ za šest mesecev.

MICHIGAN:

Detroit: Josef Korsic je poslal dve naročnini in \$1 listu v podporo.

NEW YORK:

New York: Anton Kosirnik je obnovil naročnino, si naročil koledar in dal listu v podporo 50c. Koledar sem mu takoj odposlal.

OHIO:

Girard: John Tancek je poslal dve naročnini in \$107 v tiskovni sklad. Znesek \$73.75 je prebitek piknika, ki ga je priredil Girard v prid Proletarca. Poleg tega je bilo pa še nabrano med onimi, ki se ga niso mogli udeležiti, \$33.25, kar znese gorjno vsoto. Dobro so se odrezali Girardčani! Imena prispevalcev bodo v prihodnjem seznamu. Naročnini in dva prispevka je izročil J. Tancek John Kosin.

Barberton: Alois Oceppek je poslal eno in pol obnovljene naročnine.

Warren: Joseph Jež je poslal naročnino in \$4 listu v podporo, imena prispevalcev bodo v prihodnjem seznamu.

Cleveland: John Kregel je poslal štiri naročnine. Anton Kukovac je naročil še nekaj knjig iz zaloge Prosvetne matice in prispeval listu v podporo \$5.10.

PENNSYLVANIA:

Corapolis: Frank Vidmar je obnovil naročnino in prispeval v tiskovni sklad \$2.

Bridgeville: John Kvartich je poslal v tiskovni sklad prispevek Federacije SNPJ zapadne Penne v znesku \$25.

Latrobe: Mrs. M. Fradel je obnovila naročnino.

Moon Run: Valentin Pogačnik se je za poskušajo naročil na Proletarca. Dobil ga je Jacob Ambrozic z McKees Rocks.

Strabane: Frances Bartol je naročila članski znak, in listu v podporo poslala \$2, ki ju je prispeval Venc Peternel.

WISCONSIN:

Sheboygan: Frank Stih je poslal osem obnovljenih naročnin in listu v podporo \$4. Prispevalteli bodo v prihodnjem seznamu.

Milwaukee: Louis Barborich je poslal štiri obnovljene naročnine in listu v podporo \$8.50. Imena prihodnjič.

Joe Vidmar je obnovil naročnino in prispeval v tiskovni sklad \$2.

Cudahy: Frank Bercic je obnovil naročnino.

RAZNI KRAJI:

Kemmerer, Wyo.: Frank Kruzich je obnovil naročnino.

Winemac, Ind.: John Kruzick je obnovil naročnino in prispeval v tiskovni sklad \$2.

Willard, Wis.: Matt Malnar je poslal dve naročnini in 50c v tiskovni sklad.

Milwaukee, Wis.: Louis Barborich se nekaj pritožuje, da mu pri nabiranju oglasov v Družinski koledar oglaševalci ne gredo preveč na roke. Apeliramo nanje, naj mu rajše pomagajo pri tem napornem delu namesto da bi mu jemali veselje do njega.

Los Angeles, Calif.: John Petritz je obnovil naročnino za dve leti, ko se je nahajal na seji glavnega odbora; izročil Frank Zaitz.

Domača obrt v Sloveniji

Domača obrt se je v Sloveniji začela razvijati že zelo zgodaj, že pred 16. stoletjem ter obsega različne stroke, kakor čipkarstvo, izdelke iz lesa, lončarstvo, pletarstvo, tkalstvo in drugo.

Pozimi, ko počiva delo na polju, izdelujejo doma kmetje iz raznovrstnega materiala praktične, koristne in dostikrat izredno lepe predmete, ki pomenijo po zimi tudi njihov glavni zaslužek.

Najpomembnejša stroka slovenske domače obrti je čipkarstvo, ki se je začelo razvijati v Idriji ter se je od tam razširila v razne kraje Slovenije. Slovenske čipke domačega izdelka so že od nekdanj pomemben artikel za izvoz. Prve čipke, ki so jih žene izdelovale po strogo določenih, enostavnih vzorcih, je kmalu zamenjala nova vrsta čipk, izdelanih v različnih vzorcih. Od tedaj žene, ki izdelujejo te čipke, vpletajo vanje najrazličnejše cvetlične in živalske vzorce, ki so značilna za njihov domači kraj. Prav ta pestrost vzorcev daje poleg prvovrstne izdelave slovenskim čipkam posebno vrednost. Skozi vseh dvajset let težkega suženjstva pod tujcem, so idrijske žene pod najtežjimi pogoji skrbno ohranile vzorce slovenske narodne čipke in s tem omogočile, da se danes učence čipkarstva lahko okoriščajo s temi izredno lepimi vzorci. Stevilne čipkarske zadruge in šole, ki so bile ustanovljene v Sloveniji po osvoboditvi v krajih, kjer je bilo čipkarstvo najbolj razvito, skrbne danes za pravičen razvoj te najpomembnejše stroke slovenske domače obrti.

Tudi leseni izdelki, ki so zlasti pomembni kot artikli široke potrošnje, so že dolgo znani tudi izven Slovenije. Ti izdelki se največ izdelujejo v Ribniški dolini, okolici Velikih Lašč, Črnemu Vrhu nad Idrijo in v Godovčiu. Tkalstvo v Beli Krajini, ki je bilo med vojno precej v zastoju, je danes ponovno oživelo. Laneno platno ter vezene tkanine izdelane po starih, originalnih vzorcih, so prav tako zelo važen predmet za izvoz. Po izrednih oblikah in izdelavi se odlikujejo lončarski izdelki; ki jih moramo prišteti med najboljše

izdelke naše narodne keramike. Pletarski izdelki se izdelujejo največ v okolici Ptuja, kjer deluje pletarska zadruga in šola za pletarske izdelke. Tu izdelujejo različne torbice, čevlje in vrsto drugih reči potrebnih v gospodinjstvu.

V prejšnji Jugoslaviji je bilo življenje ljudi, ki so se preživljali z domačo obrtjo zelo težko. Dostikrat so zastoj ponujali svoje izdelke ter so bili končno prisiljeni, da jih prodajo ponajnižji ceni. Zene so prodajale fino izdelane čipke na kilogram po neverjetno nizki ceni, čeprav je bila kupcu dostikrat dobro znana prava vrednost teh izdelkov. Po osvoboditvi je bilo mnogo storjenega za zaščito in razvoj domače obrti.

V krajih, kjer so posamezne stroke domače obrti posebno razvite, so se izdelovalci združili v zadruge. Danes ima LRS 24 zadrug za domačo obrt. Za pravičen razvoj domače obrti, plansko proizvodnjo izdelkov posamezne stroke in za ohranitev pristinih narodnih vzorcev skrbi v LRS Državni zavod za domačo in umetno obrt — "Dom", ki je bil leta 1946 ustanovljen v Ljubljani. Naloga tega zavoda je, da organizira zadruge, da je v zvezi s proizvajalci privatnega sektorja, da oskrbuje potreben material ter odkupi izdelke.

Danes šteje delovni kolektiv domače obrti v LRS 17,000 ljudi, ki se zaradi dela doma in na polju ne morejo vključiti v proizvodnjo ter na ta način s svojim delom mnogo koristijo izgradnji ter prejemajo za svoje delo tudi pošteno plačilo.

Vključitvijo domače obrti v petletni plan, so bili izdelovalci postavljeni pred nove naloge. Ena izmed najvažnejših nalog je, da se skrbno ohranijo vse posebnosti izdelkov posameznih strok, obenem pa se ti izdelki prilagode praktičnim potrebam sedanjega časa.

Porabite vsako priložnost v zbiranju listu v podporo. Kjerkoli se jo naši prijatelji poslužijo, imajo uspeh.

Imeli ga boste tudi vi on ob enem pomagali Proletarcu.

SLOVENE RECORDS

16-inch records 75c COD, plus postage

- C-1201 Be happy, polka
- Eye-Bye-Baby, polka
- C-1214 My honey is wandering in Tyrol; St. Clair polka
- C-1220 Tee fat polka; Jolly polka
- F. Yankovic and his orchestra
- C-1193 Alpine waltz
- Lampighter's polka
- C-1211 Village tavern polka
- Lumberjack — polka
- C-1215 Marianna polka
- Hit and miss polka
- F. Zajc and his Folkateers
- T-108 Silk Umbrella polka
- Linden Tree — waltz
- T-106 Tivoli Park Polka
- Village Square Polka
- T-114 Red Wine — Polka
- Edelweiss waltz
- Ernest Benedict Quartet
- B-574 Na Marjanu, Polka
- Clarica (Clara) Polka
- B-575 Clevelandski valček
- Malo Necek, Polka
- J. Perush and his Tav. Band

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in US, by the best Slovene artists, to:

PALANDECH'S
306 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Pridobivajmo mu NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim poteče
- Agitirajmo med drugimi naročniki, da rtoro isto
- Prispevajmo v PROLETARCEV tiskovni sklad in priporočajmo to tudi drugim
- Oglaskajte v PROLETARCA priredbe društev in druge stvari
- Naročajte slovenske in angleške knjige iz PROLETARCEVE knjigarne
- Poskrbite, da si naroče AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojem v starem kraju, in enako PROLETARCA.

Vsako naj stori za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

PRISTOPAJTE K SLOVENSKE NARODNE PODPORNICE JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (navsezmi Chicago) in Kanado \$3.00 na leto; \$4.00 za pol leta; \$2.00 za četrt leta; za Chicago in Cook Co., \$9.50 za celo leto; \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

AMERIŠKI PLAN ZA EKONOMSKO OBNOVO ZAPADNE EVROPE ZASEL V TEŽAVE

(Konec s 1. strani)

Cripps in Bevin pravita, da naj ji prispevajo še par milijard dolarjev v okrepitev njenih zrahljanih financ in da bo to koncem konca v korist naši deželi in vsem onim, ki so vključene v Marshallovem planu. In drugič, da naj od Anglije tudi kupujemo, ne ji samo prodajamo.

Tu pa so ovire, ki jih brzokne ne bo mogoče premostiti. Anglija izvažata zgolj industrialne izdelke. Teh imajo Zed. države same toliko, da iščejo trg zanje kjerkoli po svetu. Toda Anglija je odvisna od ameriškega živeznega izvoza in za mast, mesnine, žito itd. mora plačati v dolarjih. Kje jih naj dobi? Mar v onih deželah, ki imajo kar se prometa z inozemstvom tiče — ničvredno valuto?

O tem sedaj govore angleški in ameriški predstavniki v Washingtonu in prav od te konference je največ odvisno, ali bo Marshallov plan saj zasilno uspel, ali pa postane popoln polom. Vsekakor je situacija sedaj taka, da ni v nji nihče optimističen. Ako hoče ameriška vlada v svojih prizadevanjih za utrditev starega reda v zapadni Evropi in drugje uspeti, bo moralo ameriško ljudstvo poseti še globokeje v žep. To pa je problem, ki je vladi in kongresu najbolj neprijeten.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani)

Rabisti v Walesu (na Angleškem) so na svoji konvenciji sklenili ne se pridružiti katoliški cerkvi v njeni "sveti vojni" proti komunizmu. V svoji resoluciji ob enem pravijo, da s tem ne odobravajo sovjetskega "totalitarstva" — a tudi v katoliškega nočejo podpirati. Vatikan je dobil tudi med protestantskimi cerkvami v Zed. državah prav malo podpore. Vendar pa v svoji ofenzivi ne misli odnehati. Gre se mu za "biti ali ne biti" posebno na Čehoslovaškem, Poljskem, Madžarskem in v Jugoslaviji. V Romuniji pa je bitko že izgubil. Tudi cerkve imajo svoja zgodovinska pota. Bili so časi, ko so morali celo vladarji za kazen peš v Rim prositi papeža odveze. Sedaj verjamejo v njegovo nadnaravno, božansko moč samo še prav navadni verski ljudje.

Josip Broz Tito je sedaj v sovjetski propagandi označen za rušilca miru in vzporejen v katalog za "vojnega nergača" zaen s Churchillom in španskim diktatorjem Frankom. Najbolj čudno je, da sedaj radio Moskva zmerja Tita s fašistom, kar še nikoli ni bil.

Radio Beograd kajpada vrača milo za drago — ali bolje — zob za zob. "Borba" ugotavlja, da Tito ni bil še nikoli zaveznik

MIRKO G. KUHEL: NOVA ZDRAVILA V BORBI PROTI BOLEZNI

Slovenski ameriški narodni svet je letos poslal v Slovenijo že 10 kilogramov novega zdravila streptomocina, položil pa je naročilo še za veliko količino penicilina ter največjega zdravila — aureomicina. Ker je bilo v slovenskem tisku v Ameriki zelo malo pisano o teh najnovejših in najbolj učinkovitih zdravilih, naš preprosti človek zelo malo ve o teh modernih medikalijah. Zaradi tega sem iz angleških virov pripravil naslednji članek, ki bo orisal ozadje, izvor in pomen teh novih zdravil za izboljšanje človeškega zdravja. Sičar bi pripadala ta naloga kateremu naših slovenskih zdravnikov, ki bi bil bolj točen v terminologiji nego jaz. Jasno pa je, da se ljudske množice v Jugoslaviji bolj zanimajo za ta zdravila, kakor pa ameriški narod ter da poprečen Amerikanec sploh pojma nima, kakšen napredek je bil napravljen v borbi proti mikrobom, posebno zadnjih nekaj let. Ta članek naj pomaga vsaj deloma razbiti meglo med našimi rojaki, ki želijo več informacij o tem predmetu.

Bistroumni iznajditelji postavljajo v laboratorijih nove mehanike v zdravilstvu z presenetljivimi uspehi. V zadnjih desetih letih je bil dosežen večji napredek v kontroli težkih vnetij na človeku in živali kot pa v dobi vse prejšnje zapisane zdravniške zgodovine. Mnogo boleznih je premaganih. Pa tudi trmoglavke so se začele majnati pred novoznajdenimi "čudežnimi" zdravili. Znani med-

namid Co., ki ima tudi izključen patent za izdelavo aureomicina. Tovariša zdravnik sta pričela s farmarsko hišo, izgrajeno leta 1700, ter z enim 'konjem'. Pravijo, da sta rabila en konec konja za preizkušnjo antitoksina proti davici, drugi konec pa proti tetanusu. Seveda je minilo mnogo let, odkar se je konj pridružil mitičnim "nebnim jezdecem", toda prenovljena hiša še vedno služi svojemu namenu.

V laboratoriju se je delalo na serumih, antitoksinih in kemikalijah, naletavajuč mimogrede na nova odkritja in iznajdbe v zdravilih. Tukaj se je prvokrat izdeloval jetrni ekstrakt za direktno vbrizgavanje, kar je revolucioniralo zdravljenje perniciozne anemije (slabokrvnosti). Ko se je raziskovanje širilo v teh laboratorijih in drugod, je bilo odkrito prvo izmed takozvanih "čudežnih" zdravil — sulfa. Sledila sta mu nagloma začetno močna antibiotika — penicillin in streptomycin.

Izraz 'antibiotik' simbolizira nov mejnik v zdravilstvu. Preprosto povedano, antibiotik je produkt mikroskopičnega organizma, ki se da uporabljati za ustavljanje ali preprečitev rasti škodljivega organizma.

Antibiotiki — ne plesnjevin, kar marsikateri misli, temveč produkt plesnjevne in drugih bakterijskih oblik — so si prisluzili svoja čudežna imena z uničevanjem boleznih, ki so vedno zahtevale velikansko število človeških žrtev. Pljučnica, nevarna velika morilka, je postala tako imobilizirana v treh in pol letih druge svetovne vojne, da je v vsaj ameriški armadi le 70 oseb umrlo zaradi nje.

Toda marsikatero teh novih zdravil je imelo tudi svoje slabosti. Nekaterim osebam so povzročale tako hude posledice, da zdravila na njih ni bilo mogoče uporabljati. Penicillin je v mnogih slučajih izgubil svojo učinkovitost pri ponovnem uporabljanju na isti osebi. Mnogo boleznih je ostalo še vedno nedotakljivih, posebno one, ki jih je povzročal virus ali mikrob, ki je premajhen, da bi se dal izslediti z mikroskopom ali drobnogledom. V Lederlejevih laboratorijih so postavili parolo: "Nov in močnejši antibiotik se mora najti!"

Pokojni Y. Subba-Row, briljantent biokemik, je organiziral raziskovalno skupino. Za vodjo te skupine je izbral mikogista dr. B. M. Dugarja, ki je kot upokojen profesor botanike na univerzi Wisconsin prišel v Lederlejeve laboratorije leta 1943.

Ta naloga bi prestrašila marsikatega mlajšega moža. Toda dr. Dugar, dasi že v svojih sedemdesetih letih, se je bavil z "nemogočim" skoro vse svoje življenje. Pod njegovim vodstvom si je ta skupina znanstvenikov napisala druge parole: "Iznajti moramo nekaj, ki bo prekosilo penicillin!"

In res so iznajdili nekaj, kar je dodalo poglavlje v moderno zgodovino "čudežnega" zdravilstva.

Iznajti zdravilo, ki naj bi bilo bolj učinkovito ko penicillin, je bila težka naloga. Toda v teh laboratorijih se je raziskovalna skupina z vso vneto lotila prave naloge. In uspeła je. Odkrit je bil čudoviti aureomycin.

Ti znanstveniki pod vodstvom dr. Dugarja so postali pravcati špijoni in so pričeli pri začetku in koncu vsega življenja — pri materi Zemlji. Naša prababica je najbrž vedela, kaj je najboljšje zdravilo, ko je obložila tur z obližem, ki ga je sama napravila iz plesnjevne kruha, — da bo vleklo gnoj. Znanstveniki se seveda niso brigali za ta kmečki lek dokler ni Sir Alex-

ander Fleming iznašel penicillin, produkt plesnivosti in prvo izmed "čudežnih" zdravil. To odkritje je zdravniško ilustriralo vrednoto matere Zemlje.

Penicillin je nudil novo orožje proti navadnim bakterijskim infekcijam, proti mnogim tipom pljučnice (razen proti virusu), proti infekciji krvi, proti gonoreji, vnetju mandeljev, sifilisu, škardlatinki ter proti nekaterim srčnim hibam, ki so bile predhodnice usodne revmatične mrlice. Kasneje iznajdeni streptomycin je šel še dalje v tem, da je ustavil nekatere vrste tuberkuloze v slučajih če se še ne predolgo in pregloboko zadržala, kakor tudi infekcije urinalnega trakta ter zelo redkega tipa otroške meningitis. Nastala pa je potreba po boljšem zdravilu nego sta penicillin in streptomycin, kajti nekateri bolniki niso mogli prenašati posledic teh drog in se jim je stanje zaradi komplikacij slabšalo. Poleg tega pa ta dva antibiotika nista afektirala rickettsije, manjšega bacila nego je navadna bakterija, ter virusa, najmanjšega izmed vseh. Ker so imela vsa ta zdravila osnovno podlago v plesnivosti iz zemlje, so se znanstveniki trumoma vrnili k naravi, da iznajdejo kaj boljše-ga.

Dr. Dugar in njegovi tovariši so pričeli zbirati prst iz vseh delov sveta. Nato pa so izmed tisočev vrst mikrobov v zemlji morali izločiti in izčistiti enega, ki naj bi dal najmočnejši antibiotik na svetu. V dolgem raziskovanju je dr. Dugar preizkusil na tisoče vrst bakterij iz plesnivosti. Izločil jih je 3400 iz 600 vrst prsti. Največ obljube je dajal tip, ki so ga v laboratoriju zaznamovali z A-377. Ta snov je zares uničevala druge bacile ali pa preprečila njihovo nadaljno rast. Imenovali je Streptomyces Aureofaciens, ali po naše zlatolični streptomycin, in to zaradi rumenkaste barve kristalne snovi.

Rojen je bil nov antibiotik. Toda vprašanje je nastajalo, kako se bo obnesel? Bo to prvak med prvaki, ali pa le zvezda, ki utrine. To je bilo ugotoviti z preizkusi v laboratoriju in na živalih. Aureomycin so razpostavili raznim bacilom po vrsti. Rezultati so osupnili njegove najditelje. Dozvedno se je le malo bacilov moglo upirati premoči. Preizkusili so ga na živalih in rezultati so bili enaki. Prej nedotakljive bolezni so našle svoj par.

Dr. Dugar se je zavedal, da je našel — z laboratorijskega vidika — dober antibiotik. Vedel je, da lastuje strupene posledice, obnem pa da se ga lahko ponovno in ponovno uporablja na bolniku brez izgube učinkovitosti, torej ravno nasprotno kot se je pripetilo mnogokrat v slučaju penicilina. Vedel pa ni, da bo postal tako mogočen borec proti mikrobom, kadar se ga uvede v človeško telo. V laboratoriju je storil po svojih močeh vse najboljšje. Ni pa morel trditi o useh pri uporabi na človeku. To je bilo odvisno od zdravnikov, namreč da ugotovijo, koliko lahko koristi človeškemu bitju.

Doze tega novega zdravila so bile poslana na preizkušnjo v Harlamsko bolnišnico ter zdravniškim večakom v bolnišnici John Hopkins. Aureomycin je sedaj stal na lastnih nogah. Z zaupanjem, obnem pa z razumljivo radovednostjo in nestrpnostjo, so ti znanstveniki čakali na razsodbo. Kaj pravzaprav bo ozdravil pri človeškem bitju?

Odgovori še vedno prihajajo. Konservativni angleški zdravniški zurnal je že dognal, da ima aureomycin "najširši delokrog aktivnosti izmed vseh poznanih antibiotičnih snovi."

Bila je velika mnogorasna skupnja zdravnikov pod vodstvom črnca kirurga dr. Louisa T. Wrighta, ki služeje v Harlamski bolnišnici za črnce v New Yorku, ki je prva zapisala presenetljivo človeško pripoved o uspehu čudežnega zdravila aureomicina.

Nekaj časa preje je prošil dr. Wright preizkuševalce antibiotikov, da bi mu nudili drogo, ki bi je zamogel uporabljati proti virusu trmaste spolne bolezni — lympho-granuloma venereum. Zaradi tega je ta bolnišnica poleg John Hopkinsove univerze bila prva, ki je dobila aureomycin v svrhu preizkušnje na ljudeh.

Dr. Wright je takoj ustanovil oddelek, sestojec iz dvajsetih zdravnikov, da studirajo rezultate na bolnikih-prostovoljcih. Dne 22. januarja 1949, torej skoro tri leta po izločitvi snovi v laboratoriju, so ga vbrizgini petindvajsetim bolnikom, ki so trpeli na spolni bolezni. Aureomycin jih je ozdravil. To je bil dokaz učinkovitosti zdravila na infekcije, ki jih povzročijo virus.

Zatem so zdravniki v Harlemu pričeli rabiti aureomycin na drugih infekcijah. Medtem pa so tudi zdravniki v John Hopkins in drugod pričeli preizkušavati. Rezultati so bili presenetljivi. Aureomycin je lahko premagal mnoge infekcije, ki so bile odporne proti penicilinu in streptomycinu, obnem pa je imel prednost, ki jih druga zdravila niso imela. Prvič, puščal ni nobenih zlih posledic na bolnikih; na vsakem se je lahko uporabljal brez kakih poteškoč. Drugič, ni izgubljal učinkovitosti. In tretjič, administriralo se ga je lahko po kateri-koli metodi

(Konec na 5. strani)

VLADIMIR NAZOR

(Konec s 2. strani.)

ga, če se je navezal na nesposobnega ali izkoriščevalskega založnika.

Pred letom 1914. se ni uveljavljaval v skromnem političnem življenju, ki ga je tedaj Istra mogla imeti, toda vzlic temu pa je zapustil v narodnem življenju notranje Istre in Liburnije neizbrisne sledove v pesmih in prozi. Vsa Istra ga ima upravičeno za svojega prvega sina. Vse njegove lastnosti so ga usposabljevale, da bi imel vodilno vlogo. Treznost, premišljenost in neuklonjiva volja bi mu zajamčile v vsakem položaju velik uspeh. Usoda pa je bila velikemu pesniku naklonila, ko je že šlo njegovo življenje h koncu, priliko za močno in veliko politično delo in sicer v času narodnoosvobodilnega gibanja, v času največjih strahot. Doba je bila močna in ustvarjalna in ta prilika je našla sijajnega mojstra. Njegova močna osebnost moža in pesnika je bila popolnoma v skladu z veličino dobe.

JAN HUS

(Iz Ljudskega tednika)

Dne 6. julija je ves češki narod svečano proslavil spomin na velikega mučenika Jana Husa, ki ga je cerkveno sodišče v Konstanci 6. julija 1415 obsodilo zaradi krivoverstva na smrt na grmadi, ves češki tisk pa je pisal o pomenu Husovega življenja in dela.

Razdobje ob koncu 14. in na začetku 15. stoletja je bilo na Češkem polno razrednih nasprotij in trenj. Bogata cerkev s premožnimi prelati in siromašni kaplani, močna fevdalna gospoda in osiromašeno drobno plemstvo, napredujoči obrtniki, podjarmljeno podeželsko ljudstvo in mestni siromaki so že s samim svojim obstojem dajali vzrok za socialne nemire.

Velika večina češkega ljudstva je živila v velikem pomanjkanju. Plemiči so izkoriščali svoje kmete, mestni siromaki pa so živeli od danes do jutri. V tej dobi, zreli za družbene preobrate, so imeli govori prvih reformatorjev globok odmev. Razni pridigarji so kritizirali cerkev, steber tedanjega družbenega reda in glavno zaščitnico srednjeveškega fevdalnega reda. Pridigarji so žigosali trgovino s svetimi stvarmi (smanjajo), razkošno življenje duhovnikov in laikov ter zahtevali, da se mora cerkev očistiti; poleg tega pa so imele njih zahteve tudi socialno vsebino, saj so terjali pravico za preprosto ljudstvo.

Med temi pridigarji je bil najbolj znamenit Jan Hus. Boril se je proti nepravilnostim, cerkvi in kritiziral tedanji družbeni red. Cerkev je zlasti razburjalo, da je zahteval siromaštvo za duhovnike in omejitve osebnega bogastva. Zato so ga s pretvezo krivoverstva zažgali na grmadi v mestu Konstanca na Bodenskem jezeru. Ta zločin pa ni prestrašil čeških reformistov. Pristaši Jana Husa, husiti, so se

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, 23, ILLINOIS

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. Crawford 7-2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 7-3440
If no answer — Call
Austin 7-5700

PRVA SLOVENSKA PRALNICA
Parkview Laundry Co.
1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.
Fina postrežba — Cene zmene — Delo jamčeno
TELEFON: CAnal 6-7172-6-7173

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNJSKO TISKARNO
ADRIA PRINTING COMPANY
Tel. Michigan 2-3145
1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Iz SANSovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

NAZNANILO

Redna seja eksekutive Sansa se je vršila v soboto 30. julija v Chicagu. Sklicana je bila v prvi vrsti, da reši vprašanje glede na čas obdržavanja prihodnje konvencije, obenem pa da razpravljajo tudi o drugih točkah dnevnega reda ter slihi poročila o poslovanju organizacije. Seje so se udeležili vsi člani eksekutive (Vider, Cetinski, Kuhel, Medvešek, Aleš, Gril, Boštjančič, Cvetič, Japič) razen prvega podpredsednika Antona Krapenca, ki se je zaradi zaposlenosti oprustil. Navzok je bil tudi častni predsednik Etbin Kristan. (Louis Adamič se nahaja še vedno v Jugoslaviji.)

Najvažnejša je bila razprava o obdržavanju prihodnje konvencije. Celokupni glavni odbor je že prej imel rešiti to vprašanje potom pisemskega glasovanja. Rezultat je bil, da je izmed 31 članov glavnega odbora le 12 glasovalo za obdržavanje konvencije to jesen. Po daljšem razmotrivanju je bil soglasno sprejet datum, da se konvencija letos ne vrši, pač pa da se obdržava v maju prihodnjega leta. Vršila se bo v Clevelandu, če mogoče v tednu praznika kincanja grobov, vendar pa se dokončni datum prepušti Sansovim podružnicam v Clevelandu. Obenem s konvencijo se bo vršila tudi seja glavnega odbora Sansa.

Priporočila in pričakuje se, da se bo zanimanje za Sans to jesen in zimo še bolj povečalo in razgibalo ter da bo tretja konvencija res reprezentativno zborovanje naprednih slovenskih Amerikancev. Od lokalnih podružnic in članstva pa je odvisno, da razvijajo potrebno agitacijo in poskrbe za pravilno tolaženje ciljev in namenov te edinstvene organizacije med Slovenci v Ameriki. Med vojno smo posvetili vse svoje moči za zavezniško zmago nad nacifašizmom ter za uresničenje težnj slovenskega in jugoslovanskega naroda po republiški obliki vlade ter politični in ekonomski svobodi, ki jim je bila stoletja zanikana. Po vojni smo obrnili naše napore za pravično razrešitev mejnih vprašanj — zlasti primorskega in koroškega, za doseg trajnega miru ter prijateljskih odnošajev med narodi. Istočasno smo vodili nabiralne akcije za povojno odpravo Slovinci in ostalim narodom Jugoslavije, dosegli in prekoračili postavljeno kvoto za sklad za zdravila ter se udeleževali v ameriškem političnem gibanju za zboljšanje razmer in ekonomskega položaja v naši novi domovini. V zahvalo za to nas je 'justični oddelek zapisal med 'subverzivne' organizacije. Po nas so udarili celo tisti, ki so na kongresu v Clevelandu 1942. leta pomagali sestavljati naš program in ga v začetku pomagali širiti, pa so eden za drugim odnehali, ko so spoznali, da 'njihovih' resolucij ne nameravamo samo hraniti v zapisnikih, temveč jih tudi dejansko izvajati. Prišlo je celo tako daleč, da so ti isti nekdanji 'naprednjaki' postali lutke na vrvcih staro-

krajskih političnih ubeglic in pričeli vrtati pri naših podpor-nih društvih in delati razdor med članstvom. Lov na 'coper-nice', s katerimi Sans ni imel nobenih stikov, so porabili kot strašilo, da razbegajo ljudi in jih odvrnejo od organizacije, ki so jo sami pomagali ustanoviti in izgraditi. Vendar se pa Sans ni niti za las izpremenil. Spremenili so se oni, katerim ni hotel služiti kot orožje za doseg popolnoma drugih namenov nego je bil ustanovljen.

Vse to so vzroki, zakaj se bo Sansova konvencija vršila prihodnje leto. In ti vzroki so tudi pogoj, da bo našo zborovanje v Clevelandu tudi uspešno in res velik dokaz solidarnosti vseh onih slovensko-ameriških elementov v Združenih državah, ki verujejo v pošteno napredno stvar. Za doseg tega bomo zavahali rokave in šli na delo prav vsi.

Zadnje čase prihajajo na Sans razne prošnje iz Slovenije — od posameznikov, bolnišnic, zdravilišč, zdravnikov in raznih ustanov — za nabavo raznih predmetov, ki se v Jugoslaviji še ne morejo dobiti. Ker je v mnogih slučajih nemogoče ugoditi tem prošnjam ali pa izvajati kako kontrolo, če se jim ugodijo, je seja eksekutive Sansa zaključila, da se bodo take prošnje uvaževale le tedaj, ako pridejo iz centralnega zdravila in npr. prošnje za zdravila in zdravniške potrebščine bodo upoštewane le tedaj, če pridejo iz urada Ministrstva za ljudsko zdravje Slovenije. Našim rojakom in ustanovam priporočamo, da nam teh prošenj ne pošiljajo, pač pa da pošiljatelj obvestijo, kam se naj obrnejo. Koordinacija je potrebna tukaj in tam.

Sans je dobil preko jugoslovanskega veleposlaništva v Washingtonu uradno povabilo od jugoslovanske vlade, da pošlje to jesen dva svoja predstavnika v Jugoslavijo na 30-dnevni obisk. Eksekutiva je povabilo sprejela in izvolila blagajnika zapisnikarja Milana Medveška ter tajnika Mirka Kuhla, da odpotujeta v Jugoslavijo. Oba sta izvolitev pogojno sprejela. Zelja, da Sans pošlje svoje zastopnike v Jugoslavijo ter da prinesejo točno poročilo o položaju v stari domovini, je bila izražena in na drugi konvenciji leta 1947. Eksekutiva je bila opolnomočena, da to izvede čim finančno dopušča. Ta želja bo domnevno letos izpolnjena, če si izvoljena izposlujeta potreben dopust od njenih služb.

Mirko G. Kuhel, tajnik

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost

Nova zdravila v borbi proti boleznim

(Konec s 4. strani)

di — skozi usta, z injekcijo, kot mazilo in v tekočini — vse z enakim uspehom. Ta zadnja prednost aureomicina pomeni, da ne bo treba toliko bolnikov zdraviti v bolnišnicah, temveč lahko na uradih in doma.

Najprej redka, potem pa čedalje bolj številna poročila zdravnikov od vseh strani, so bila zelo optimistična. Dokazala so, da je aureomicin zmanjšal napade, obenem pa zdravil bolezni, ki jih je povzročal mali mikrob rickettsia, in to poleg virusa, najmanjšega izmed vseh bacilov, proti kateremu je vseh penicilin in streptomycin brez moči.

To novo zdravilo, dasi še daleč od kure vsake bolezni in vsakega, se lahko bori zdaleka z večjo skupino bolezni nego katera koli prej iznajdena medikalija. Klinične preizkušnje so pokazale, da ima dramatično moč proti takimi bakterijskim boleznim kot je undulantna ali tresna mrzlica, vnetje trebušne mrene (peritonitis), infekcija urinalnega trakta, gonoreja ter navadne vrste pljučnice.

Dr. Hale Harriss, Marshalltown, Iowa, je imel slučaj nalezljive broncho-pljučnice, katere se je nalezilo 28 otrok v povprečni starosti 18 mesecev. Normalno umrljivost za tako starost in bolezen je 50%. Eden otrok je umrl še predno je dobil aureomicin. Vseh ostalih 27 otrok, ki so dobili zdravilo, pa je pokazalo vidno izboljšanje v teku 36 ur ter je popolnoma okrevale v štirih do sedmih dneh. Nedavno letos je imel zdravnik na Columbia univerzi v New Yorku 20 slučajev virusove pljučnice. Ta novi antibiotik je že v 12 do 48 urah znižal temperature na normalno v devetnajstih slučajih. Rezultat pri dvajsetem bolniku ni bil zaključljiv, dasi je tudi ta oseba okrevala. Zelo uspešno se je aureomicin obnesel v slučaju rickettsije. Mrzlica, ki je tipična za pokrajine Skalnatega gorstva, legar (tifus) in avstralska mrzlica — vsem tem je bil kos.

Leta 1946 je izbruhnila med delavci v čikaških klavnicah avstralska mrzlica. Simptoni so podobni pljučnici. Zdravstvene oblasti so sedaj na straži in če bi se bolezen zopet pojavila, jo z aureomicinom lahko premagajo v par urah.

Lisasta mrzlica (spotted fever) povzroča do dva ali tri tedne zelo visoko temperature; okrog 10% vseh bolnikov navadno umre, na drugih pa pusti vidne posledice. Aureomicin zniža temperature na normalno v 48. urah ter prinese popolno okrevanje v sedmih dneh.

Dr. Dugger ni presenečen, ko pregleduje klinična poročila. "Verjamen, da bo aureomicin nekega dne kos vsaki bakteriji. Prepričan sem tudi, da bo čas bolehanja na navadnem prehladu presekana na pol," je mirno zagotovil.

Aureomicin je sedaj mogoče dobiti z zdravniškim receptom v rednih lekarnah. Ni treba pa misliti, da bi se kedaj prodajal po trgovinah kot aspirin. Administrirati ga mora le zdravnik, ki se je poglubil v nova odkritja na polju zdravilstva. Naj bi ta nova zdravila koristila zdravju ljudstva v stari domovini v isti meri kot v Ameriki in drugih civiliziranih deželah.

Boj kominforma proti Titu se postruje in postaja nevaren

(Konec S 1. strani.)

v celoti izpolnjene, poljske do-bave pa so bile nasprotno razen koksa v manj važnih predmetih, kot so svetilke, vile, kladiva, klešče, verige itd.

Kot rezultat kampanje Informbiroja proti Jugoslaviji je Poljska namenoma zavlačevala dostavo važnejših predmetov za jugoslovansko gospodarstvo, kot so osi kmečkih vozov, kabli za šibki in jakki tok, električni motorji, transformatorji, porcelan za električne naprave, lokomotive, volnena preja itd. Vse dobave Poljske v letu 1948. so zakasnile, v drugi polovici leta po resoluciji Informbiroja pa so skora prenehale.

Jugoslavija je v letu 1948. dejansko kreditirala poljsko gospodarstvo, ker je imela na svojem računu aktivni saldo, ki je narasel do 8 milijonov dolarjev. To je še en dokaz, kako je Jugoslavija v odnosu do Poljske izpolnjevala svoje obveznosti. Vse to kaže, da je Poljska popolnoma odgovorna za neizpolnjevanje sporazumov in da vse laži Poljske tiskovne agencije ne morejo spremeniti dejstev.

Poučne in vesele zgodbe o ušeh

(Konec)

Recimo, da ima ta uš v sebi bolezenske 'kali pegavca. Novega gostitelja grize, vsak-ugriz je mala ranica prav do krvi. Z odpadki te uši pridejo na človekovo telo tudi bolezenske kali pegavice. Koža je na mnogih mestih ranjena, pot do krvi odprta in bolezenske kali, kadar le hočejo pridejo v človeško kri. Pegavica je tu. Tudi papež Klement VII je na ta način odšel s tega grešnega sveta. Pa tudi španski kralj Filip II, o katerem govore, da se ni nikoli smejal; in še bi jih lahko naštel znanih in neznanih.

V taboriščih je vladal človek, zver in uš

Kje so vsi tisti pozabljeni reveži iz taborišč smrti, vse tiste žrtve iz ujetniških taborišč in streliških jarkov? Uš preženeš s snago. Kje si v taborišču mogel biti snažen, ko so te človeške zveri skušale spraviti na stopnjo živali in hotele tvojo smrt. Kupati se moraš, namiliti, menjavati perilo in obleke. Perilo in obleke moraš prekuhati. Kje je bilo vse to v taboriščih! Saj ste brali iz taborišč spomine vseh mogočih trpljenj ubogega človeškega bitja. Vladal je človek, zver in uš.

Lakota in toplota ne prijata ušem

Belim ušem ne ugaja toplota. Do 40 stopinj se vzdrže, več pa ne. Pri toploti 50° žive le 10 minut, pri 55° le 2 minuti. Najbolje jih torej uničimo, da se dobro okopamo, obleko pa da damo v čim bolj topel prostor. Gnde leže ta uš med vlakna obleke in gnde prenesejo vžijo toploto. Ker pa leže uš gnde tudi med telesne dlake, se moramo res dobro očistiti, de se jih znebimo.

Tudi za glad so zelo občutljive. Če jih damo v prostor brez hrane, kmalu poginejo. Bolj odporne so pa gnde. Če zakopljemo ušivo obleko in jo čez čas zopet odkopljemo, bo še vedno vsa ušiva. Stare uši so poginile, toda v obleki je bilo vse polno gnid. V hladni zemlji so vzdržale gnde dolgo časa, niso se pa iz njih izlegle uši; možno pa bi bilo to le v ugodnih pogojih. Danes vemo, da nastanejo uši samo iz jajc — gnid. Včasih so pa menili, da nastajajo iz oble-

ke. Znameniti modrec Aristoteles razlaga, da se pojavijo v oni obleki, ki je bila stkana iz volne ovac, ki jih je raztrgal volk. Potem so menili, da nastajajo iz kože bolnih ljudi; danes pa točno vemo, da nastane uš samo iz uši.

Pred smrtjo baje zbeže uši z glave

V starih časih je uš bila važen znak, da se bliža bolniku smrt. Če je bil bolnik ušiv, so opazili, da je kmalu nato umrl, ko so glavne uši zapustile njegovo glavo in se preselile na vzglavlje. Tudi glede te uši si niso bili na jasnem, kako pride na glavo. Nekateri so trdili, da nastajajo iz krvi in da se jih naredi v krvi tem več, čim bolj menjujemo vodo za k.o.p.a.nje. Drugi so ugovarjali, da dobi glavne uši le tisti, ki stavi v jed močne dišave, potem so verovali, da pride uš na glavo, če pijemo olje, v katero je padel martinček. Mi pa dobro vemo, da ima uš na glavi tisti, ki si jih je kje nabral in si dovolj ne pere in čisti glave. Pravijo, da te uši zelo ljubijo ženske glave; kdo bi jih ne, če so lepe; pa tudi otroške so jim pri srcu.

Saj si bil vojak in sedaj veš, zakaj so ti ostrigli lase!

Baje se uši bolj izogibajo moških, vendar, si bil vojak in čim si stopil v vojašnico, so ti porezali lase, da ne bi bila tvoja glava farma za uši. Nekateri se tolažijo ne samo s tem, da ti uši nagnanijo smrt, temveč tudi s tem, da oni, ki ima ušivo glavo, ne čuti glavobola.

Pitagorov izrek

Kdo ne pozna slavnega Pitagorova izreka? Koliko nadebnih šolarjev si je zaradi njegove že praskalo glavo, ko so reševali zamotane računске naloge, ki se dajo rešiti po tem izreku. Nič čudnega. Sam gospod Pitagora in njegovi učenci so baje imeli polne glave uši se praskali po svojih kuštravih glavah; nič čudnega, če ta izrek še dandanes povzroča srbenje nadebnih mladine.

Ostrizi si lase. Speri si glavo s petrolejem in kisom, če si se z gostim glavnikom in zginitle bodo uši kot pomladanski sneg. Stari Rimljani, oprostite, tudi oni so bili čisto ušivi, so se tolažili, da pride uš na glavo, le če ješ fige. Se dandanes so marsikje prepričani, da dobi uši ali pa da prav moraš imeti uši, ko ješ sveže sadje.

Siten človek — sramna uš

Sramna uš je prišla prav v pregovor in ne da se zlepa odpraviti. Obriti se moraš tam, kjer si je izbrala svoje bivaličke, in se namazati z raznimi mazili, da jo zadušiš. Res trdoživa je in ne mara zapustiti svoje žrtve; prav kot neki ljudje, ki te more in ti ne dajo miru. Nemci pravijo tej uši filzlaus, Jugoslovani so to ime preobrnil v picajzl. Človeku, ki je siten in se ga ni mogoče zlepa odkrhati, pravimo Slovenci picajzl, naši laški someščani pa piattola, kot imenujejo oni to uš. Ker se nasei ta uš kjer koli na telesu, kjer so dlake, so se duhovniki v starem Egiptu brili vsake tri dni po vsem telesu, da so se ubranili te golazni. Naseli se tudi na bradi, brkih, trepalnicah, obrvih in kjer koli, da le najde dlako. Že v starih časih so proti njej pripisovali vsa mogoča sredstva.

Vse te uši žive od človeške krvi. Njih usta so narejena kot črpalka. Zabode v kožo svojo ustno orodje in potem pije, pije do sitega. Kako prijeten občutek ima človek pri tem, je znano marsikom.

Dokler je človek snažen in pazi nase, ušem trda prede, ko pa človek nima prilike, da bi se čistil, menjaval perilo in obleko, pazil s kom prihaja v dotik, tedaj zasije ušem zlata zarja. Vojni čas je za uši najboljši čas. Vojna in uši sta dve nerazdružljivi stvari.

Pa ne samo človek, tudi živali imajo svoje uši. Zivalisce ne gredo na človeka. Pa tudi pri ljudeh niso vse enake. Ljudje so razne vrste beli, rumeni, črni itd. Učenjaki, ki imajo za vse čas in se za vse zanimajo, ter tudi za uši, so ugotovili, da so na belcih uši drugačne kot na črnih in zopet drugačne na rumenih ljudeh itd. Kdo ve, če se tudi one med seboj sovražijo in ljepijo v gospodarskih in kolonialne uši in če vlada tudi med njimi rumena nevarnost?

— L. J.

RESNICA O TOBAKU ali tobak in zdravje

Tobak kadimo, žvečimo. Pri odkritju Amerike je Kolumb opazil kajenje pri Indijancih v naselbini Tabaco imenovani in od tam se je zaneslo kajenje tobaka v "stari svet". V tobakovem listu je cela vrsta kemičnih spojin, tako npr. dušikova, octovna in citronova kislina, amoniak, sladkor, škrob in najvažnejša sestavina, to je strupeno olje, imenovano nikotin. Nikotin je hud strup in ravno zaradi vplivov tega strupa na živčevje se je kajenje tako hitro vdomačilo vsepovsod. Tobakovi listi obsegajo 1 odst. do 4½ odst. nikotina. Pri kajenju se en del tega nikotina uniči z ognjem, a večji del prehaja v dim, a tudi iz dima ne pride ves nikotin v telo, ker človek dim izpiha. Če bi ostal ves nikotin iz tobaka v telesu, bi se takoj po kajenju pojavilo akutno zastrupljenje. Tako ima npr. cigara, ki tehta 5 gr. 0,05 gr. nikotina, kar je že smrtna doza za človeka. Pri izogrevanju enega gr tobaka nastane 2 1 dima, 40 odst. dima gre v zrak, 60 odst. pa v usta. Če obsega tobak samo 2 odst. nikotina, tedaj vdihava kadilec pri cigari 0,0006 gr nikotina. Mnogokrat primešajo tobaku tudi opij (amerikanske cigarete in cigare). Znameniti kirurg Billroth je podal o vplivu tobaka na človeka tole izjavo: kajenje tobaka je zdravju vsekar škodljivo. Pospešuje katarje žrela požiralnika, želodca, sapnika, tudi raka, kar pojasnjuje sestava tobakovega dima iz amoniaka in karbolne kisline, ki delujejo kot kemični agensi. S točnimi poizkusi je dokazano, da kajenje močno dviga krvni tlak, kar povzroča večji napor srca, ki ima pri mnogih ljudeh za posledico oslabiljenje srca.

Nekateri zdravniki trdijo, da povzroča tobak poleg tega tudi trajne bolezenske spremembe na arterijah. Znano je tudi (vsi se temu ne pridružujejo), da težka bolezen imenovana srčna angina preneha, ako bolnik preneha kaditi. Ker nastanejo ta obolenja navadno pri močnih kadilcih, je jasno, da tobak ni bil brez škodljivega vpliva. A tudi sicer je škodljivo kajenje tobaka pri ljudeh, ki bolehalo na boleznih srca. Tobaka se morajo izogibati tudi ljudje, ki bolehalo na poapnenju žil s tem v zvezi notranjim krvavitvam (možganska kap, krvavitve iz pljuč, želodčni čir), kajti povečani tlak, ki nastaja ob kajenju, nagnjenje h krvavitvam podpira. Škodljivi učinek nikotina, to

je kronično zastrupljenje z nikotinom, se javi tudi na živčevju. Pri takih osebah se javi zastrupljenje v slabem spanju, omedlevicah, tresenju rok, mnogokrat tudi z opešanjem vida. Na splošno lahko rečemo, da je tobak nevaren vsakemu človeku, direktno škodljiv je vedno onim, ki mnogo kadijo, a običajno "srednjim" kadilem v primeru, da nagibajo ali bolehalo na boleznih prebavil, srca, krvnih žil in dihal.

Poizkusi za denikotiniranje tobaka se niso dobro obnesli, kajti tobak obsega navzlic temu še vse ostale škodljive sestavine in v resnici tudi še nikotin. Izdelovanja tako imenovanih brez-nikotinskih tobakovih izdelkov torej ne pomeni še odstranitev zla, ki ga povzroča tobak. Tobak ni nevaren, odnosno škodljiv samo tedaj, če ga kadimo, temveč škoduje tudi če ga požiramo, kar se dogaja ko tobak žvečimo. Zvečijo tobak predvsem Slovenci, ki so leta 1923. prevažili 162.000 kg klobas iz tobaka. Zvečenje povzroča katarje prebavil in je v zvezi tudi s postankom želodčnega čira in raka.

Toda škodljiv je tudi dim, ki ga vdihavamo. Zato še znaki zastrupljenja pojavijo tudi na nekadilnih, ki so v zakajenih sobah vdihovali in požirali tobakov dim. Dokazov za to dejstva je v literaturi mnogo. Tako se zastrupljajo otroci v stanovanju kadilca, gostje v kavarni, popotniki na železnici, zlasti delavci v tobakovih tovarnah.

Prebivalstvo v Češkoslovaški

Ob koncu leta 1946. je padlo število prebivalstva Češkoslovske republike zaradi izseljevanja sudetskih Nemcev s 14 milijonov na 12.075.000. To pomeni, da je število prebivalstva padlo na tako višino, kakršna je bila pred 50 leti. Ob koncu leta 1947. se je dvignilo število prebivalstva na 12.264.000, v letu 1948 pa na 12.408.000. V dveh letih je število prebivalstva torej naraslo za skoraj 400.000. Lani se je rodilo 283.953 otrok umrlo pa je 141.654 ljudi; pri rodni prirastek je znašal 145.-299. Precej ljudi se je tudi vrnilo iz tujine. Od osvoboditve do konca letošnjega junija se je vrnilo na Češkoslovaško iz Francije 12.893, iz Jugoslavije 5184, iz Nemčije 4.035, iz Poljske 10.275, iz Avstrije 11.060, iz Sovjetske zveze 42.541, iz Romunije 18.030, iz Madžarske 65.334, iz ostalih držav sveta 17.454.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarcu, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnstvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije.

CALIFORNIA.
Fontana: John Pečnik.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.	OHIO.
Akron-Barberton: Alois Oceppek.
Bridgeport in okolica: John Vitez.
Cleveland: John Krebel, Anton Jankovich in Frank Hribar.
Fairport Harbor: Lovrene Bajc.
Girard: John Kosin in Andrew Kravina.
Lisbon-Power Point: Jacob Bergant.
Maple Heights: Frank Volkar.
Warren: Joseph Jež.
COLORADO.
Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: John M. Stonich.
Walsenburg in okolica: Edward Tomšič.	PENNSYLVANIA.
Aliquippa: Geo. Smrekar.
Avela: Frank Bregar.
Carmichaels: Anton Zupančič.
Crafton-Moon Run: Jennie Jerafa.
Canonsburg-Strabane: Jacob Pavčič.
Export: Jos. Britz.
Forest City: Anthony Drasler, Jr., Frank Leben.
Hazlet: Anton Zornik.
Johnstown in okolica: Frank Cvetan.
Latrobe: John in Mary Fradel.
Houston: Louis Britz.
Library: Nick Triller.
Sharon: Joseph Cvelbar.
Potovalna zastopnika za Proletarca, Ameriški družinski koledar in Majski Glas za zapadno Penno Anton Zornik, Hermine, za Cambria in Somerset okraj pa Frank Cvetan, Johnstown.
ILLINOIS.
Chicago in okolica: Frank Bizjak, Joseph Oblak, Peter Verhovnik in Frank Zaitz.
La Salle in okolica: Anton Udovch in Leo Zevnik.
Springfield: Joseph Ovca in John Goršek.
Virden: Fr. Heršich.	WASHINGTON.
Renton: Fred Medvešek.
Seattle: Lucas Debeljak.
INDIANA.
Indianapolis: Mary Stroj.	WEST VIRGINIA.
Elm Grove: Frank Kosen.
Star City: Lawrence Selak.
Thomas: Lenhart Werdinek.
KANSAS.
Arma: Anton Shular.
Arcadia: John Shular.
West Mineral: John Marolt.	WISCONSIN.
Milwaukee in West Allis: Louis Barborich.
Sheboygan: Frank Stih.
Willard: Matt Malnar.
MICHIGAN.
Detroit-Dearborn John Zornik, Joe Koršič.	WYOMING.
Kemmerer in okolica: John H. Krzinskik.
Rock Springs: Frank Remjts.
M. NNESOTA.
Buhl: Max Matz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobl.
ELY: Matt Praprotnik.	
MISSOURI.
St. Louis: John Spiller.	
MONTANA.
Butte: Anton Zuga.
East Helena: Joseph Mihelich.
Red Lodge: K. Erzenčnik.	
N. J. N. JERSEY.
Elizabeth, Amelia Oblak.	
NEW MEXICO.
Gallup: Mary in Jennie Marinček.	
NEW YORK.
Seward: James Dekleva.	

NAROČITE
AMERIŠKI DRUŽINSKI
KOLEDAR
SVOJCEM V
STAREM KRAJU
Stane \$1.65 s poštnino vred. Pošljite nam točen naslov in vsoto, drugo izvršimo mi.
PROLETAREC, 2301 So. Lanwdale Ave.
CHICAGO 23, ILL.

MORE UNEMPLOYMENT WANTED

There was a time when fire was mankind's greatest enemy. That was before the human race learned to bring fire under control and use it for human welfare. Today, however, fire is among man's most valued servants. It is used and not feared.

Some day the same thing will be said of unemployment. Today it is feared because it strikes indiscriminately and brings hardship to the people it hits. But when human beings learn how to control their economy for their own welfare — and when they produce wealth for the use of producers instead of for the profit of a privileged owning class — unemployment will be welcomed by everybody.

It will be called "leisure" then. And then everybody will know what only a few people fully realize now: that the less time one is forced to spend in making a living the more time he will have to live.

With the number of jobless growing and hardships keeping pace with idleness it is well for people to give some serious thought to unemployment.

One of the phenomena of unemployment periods is that idleness is so inequitably distributed. Those who are out of work have nothing to do, but those with jobs must work like blazes to keep their jobs.

Socialists have been accused of wanting to "divide up" the wealth of the nation. Unfortunately, most people continue to vote for a capitalist economy — which means that workers must share the fruits of their labor with an owning class.

Of course, under any civilization the products of human industry must be divided somehow. Otherwise the strong would get everything and the weak would get nothing at all.

But in addition to dividing — or "distributing" — wealth, why not give some thought to dividing unemployment?

The very fact that millions of willing and able humans can't find jobs in industry shows that it would be possible for everybody to work less if everybody did a share of the work that must be done. And by the same token everybody would have an assured and secure share of the leisure that makes life more worthwhile.

That would be planned unemployment. It wouldn't mean that unemployment would bring hardship and poverty in its wake. Everybody could have full and plenty, plus a share of the leisure that machinery makes possible, if production, distribution and leisure were planned for the general welfare.

But to achieve that kind of life it will be necessary for everybody to own the means of production and distribution. It will be necessary, too, to plan production for use instead of for sale and profit.

That is what Socialism offers the people of every nation, according to their ability to produce and organize.

It's a good thing to think about right now when the job situation is throwing fear into the hearts of millions of people. Why not inaugurate an economy that will make unemployment a blessing instead of a curse?

— Reading Labor Advocate

Too Much of Good Things?

There is no particular connection between southern cotton and drill chucks made in Connecticut. But both serve to illustrate one species of modern insanity.

The main thing about both cotton and drill chucks today is that there seems to be too much of them. Cotton is needed to keep people from breaking laws against indecent exposure. Drill chucks are typical products of the machine tool industry. Machine tools are basic to any industrial system.

There is nothing luxurious about either cotton or machine tools. Both are in the class of things needed for everyday living. Yet both are in what the economists like to call a "state of over-supply." And that is where the insanity comes in.

Bales of cotton have been piling up in the warehouses for a year. A Congressional committee is trying to figure out ways to cut into the surplus. The solution the Congressmen come up with is standard. They say: Grow less.

No one tries today that all the people in the world have all the clothes they need. You could not say that about the U.S. itself. But still the approach is to produce less of good things which we need.

The same kind of problems faces the machine tool industry of Connecticut. Production in the tool-making plants there has been sliding downgrade for half a year.

Does anyone say that we should figure out a way to use everything we have? Never. First they lay off second shifts of workers. Then they start to cut back in the first shift.

One firm, Jacobs Mfg. Co. of Hartford, has tried a new wrinkle in maintaining production. The Jacobs Co. made a deal with the Economic Cooperation Administration to set up drill chuck production in Great Britain. ECA guarantees the Jacobs investment. The British guarantee a market. Nothing is guaranteed to the Americans who used to make the same drill chucks here except six months unemployment insurance.

If someone set out to produce a million saddles for a country which had only 100,000 horses, it would make sense to stop production. Then it could truly be argued that saddlers were in "oversupply."

That argument cannot be used by the Congressmen who want to limit production of cotton. Stop any ten men on the street and probably nine of them would have

to tell you that they could use another half-dozen shirts.

The case for cotton is unusually clear because there you have hundreds of thousands of producers. The only way to make them cut back to scarcity is to get a law passed.

In heavy industry the same thing happens, only there the monopolists make their own laws. When steel drops more than 20% in its operating rate in a few months, there has been a conscious decision and in effect the passage of a law by the steel magnates.

The people who still would benefit from more paring knives and railroad cars did not issue the decree for scarcer steel. Neither did the men who have to take a weekly pay envelope home from the steel mills. The decree was issued as an ultimatum by a small group of tycoons who will neither cut prices nor raise wages.

If a few more scarcity laws are passed by the corporations, there will be a full-fledged depression. And then there will be more "over-supply" and more scarcity laws. Insanity is the word for it.

30,000,000 H.P. Operates Farms

American manufacturers have made it possible during the last eight years for farmers to buy machinery with a total of 30,000,000 horsepower.

By contrast, this is about twice the horsepower available to farmers when horses were used. There are now more than 3,000,000 tractors on American farms.

The farm machines have a value over and above the labor-saving. Since they are faster than manual or horsepower implements, they enable the farmer to take better advantage of favorable weather in planting and harvesting crops.

Say It Now ANONYMOUS

IF YOU have a friend worth loving. Love him. Yes; and let him know that you love him, ere life's evening

Tinge his brow with sunset glow. Why should good words ne'er be said Of a friend—till he is dead?

If you see the hot tears falling From a brother's weeping eyes, Share them. And by kindly sharing Own our kinship in the skies. Why should anyone be glad When a brother's heart is sad?

REFLECTIONS

Raymond S. Hofes

THE VERY HUMAN trait of failing to understand that there is a continuity in the events which affect the lives of men and nations is costly. It is that lack of vision that makes it so difficult for people to dedicate themselves to any long-range program and compels each generation to make progress the hard way. It also explains to people who have more hindsight than vision why, from time to time, people come under the domination of a Führer who may or may not be benevolent.

THE ABOVE PARAGRAPH is a prelude to the statement that the people of America have a real right to be badly frightened by the bid for power that is now being made by the dominant politicians of these days.

Specifically, the desire of Harry S. Truman and his official family for delegated authority to spend billions of the nation's wealth, to decide political policies that affect the peoples of the world and to intervene in the affairs of other peoples—all without further sanction from the people's representatives in Congress—is frightening.

Moreover, it is more alarming if considered in terms of the next ten years than it is if viewed as the isolated idea of a few public officials. For something has been started in these United States that bears heavily upon the people's liberties. It was not started by Harry Truman, nor will it be ended by him. The trend to spend and waste, to delegate and by-pass and to intervene in the affairs of other peoples by executive decree is a progressive thing. If it is permitted to continue, it can take us all into an era of authoritarianism of a type against which the people would revolt if presented to them all in one package.

THE SUM OF \$1½-billion, which the Truman administration is now asking for its foreign arm program certainly is only a starter. More will be demanded in the year ahead.

Most people probably understand that they and their children will be required to surrender more dollars from time to time. But a much smaller number are moved by the knowledge that they will also be asked to surrender more and more freedom if the Truman plan to transfer the power of decision from the legislative to the executive branch of our government is adopted.

And it is deplorable that still fewer realize that the Truman program is both a result of what has been happening since the late Franklin D. Roosevelt first sought and got extraordinary powers to save the private-profit economy, and a point of departure toward even greater demands by some future president.

I AM SUGGESTING that the people of the United States of America are marching toward totalitarianism. However, if it really is the will of the people to do anything and everything that can be done to preserve the capitalist private-profit economy, then I am not blaming Harry S. Truman for proposing that power be centered in fewer hands.

For capitalism can not live much longer in a democratic world. — Either the people will have to surrender their individual liberties or change the manner in which the nation's economy is operated and the purpose for operating it. And that's where the logic of a socialized economy that will be democratically managed, as Socialists have been urging upon shortsighted generations, should become apparent.

Television

In the first six months this year, over a million television sets were produced, which was more than in all 12 months of last year.

If, as Senator Johnson of Colorado and some others have warned, present television receivers will soon become obsolete, a lot of people are being "stuck" and will have to buy another set before long.

That means double profits for the manufacturers, so they don't like such warnings as Johnson's.

Mister (exuberantly): "Man is never older than he feels. Now this morning I feel as fresh as a two-year-old."

Miss (sweetly): "Horse or egg?"

THE MARCH OF LABOR

The People Pay for This

When Louis A. Johnson became Defense Secretary a few months ago, more than 500 military officers and civilian employees were sitting in the Pentagon building at Washington, handling "public relations" for the Army, Navy and Air Force.

Now it has been reported that the number of "publicity men" in the Pentagon has been cut to 235, which is still about as many as all the reporters employed by Washington newspapers.

Before the cuts, the Pentagon "public relations" office cost American taxpayers around \$2 million a year. The cost is still about the same, because most of the men were transferred from their Pentagon jobs to other "public relations" offices at military camps and headquarters elsewhere in the country.

For many years, and particularly during and since the war, the armed forces have been using more and more officers and civilian "public relations" experts to spread propaganda among the American people, for such things as peacetime conscription and big military appropriations.

The State Department and some other non-military branches of the government have similarly built up big "publicity" and propaganda staffs.

Thus, the American people, through taxes, pay for propaganda designed to make them think what some generals, admirals and other high government officials want them to think.—Labor.

Thru the Top of the Bifocals

Not long ago I found it necessary to begin to wear bifocal glasses.

All who use them know—and all who do not use them will know—that bifocals assist the eyes both in close vision and distant vision. You can look thru the bottom part and read small type. You can look thru the top part and see across the plain to the hillsops beyond.

The thought that strikes me is that all of us who are interested in cooperatives need to do a lot of looking thru the top part of the bifocals. We need to focus often on the large and longrange objectives ahead.

We must, to be sure, give full attention to what appears thru the lower part of the lenses—the day-to-day details. Members, directors, managers and other employees all have a part in the responsibility for such problems as keeping adequate inventories to supply the needs of the patrons, maintaining high turnover so that the co-op will constantly have fresh stocks, providing sufficient capital so that the association can operate effectively, keeping our members informed, giving good service, and maintaining attractive places of business.

But at the same time we need often to lift our eyes from these details and look to the mountain-tops beyond.

In cooperatives we strive to organize to stimulate, to build a people's movement that represents the middle way of economic freedom.

People want better homes and better communities, and these the direct savings that are possible thru cooperatives will help to provide.

In almost every line we see the ownership and control of the things that people need being concentrated in fewer and fewer hands. Cooperatives can counter this dangerous trend. They are a means by which common people, thru their own voluntary effort, can retain a measure of direct control over the factories, forests, mines and oil fields that are need-

ed to satisfy their needs. In the welfare of the nation, as well as in the interests of the members, cooperatives need to grow.

Then people want, above all, a growing sense of good will, peace and brotherhood in the world, and we believe that no form of human organization can contribute more to this than an ever-widening circle of cooperatives.

The goals that we see when we take the long look ahead can be a real inspiration to the performance of our day-to-day tasks. So let us, as we move forward, look often thru the top part of the bifocals at the large objectives ahead—Howard A. Cowden, in THE COOPERATIVE CONSUMER.

Smokes Take Quarter of Britishers' Wages

The average Britisher spends about one-fourth of his \$20-a-week earnings for cigarettes. That is the report of an American tobacco manufacturer, who returned from London with the impression that the British are exceedingly "amused" over the high cost of their smokes.

The Job Situation

We're in the midst of a period of great prosperity, so the experts say, and yet the latest figures show more than four million Americans are unemployed.

And nine million or more persons are working only part time—many of them not more than 20 hours a week.

If you believe what some of the experts say and the business writers concoct, then the situation isn't serious. It's nothing more than a "normal readjustment."

An elderly woman was escorting two little girls round the zoo. While they were looking at the stork, she told them the legend of the ungainly bird—how it was instrumental in bringing them to their mothers.

The children looked at each other in astonishment, and presently one whispered: "Don't you think we ought to tell the dear old thing the truth?"

Why Increase Income Tax Secrecy?

For some time, Congress has been trying to keep more and more income tax information from the public.

Back in the 1930's, income tax "returns" were made public for a short time. Anyone could look at them and see how much income any individual, including rich men and members of Congress, reported to Uncle Sam. Congress quickly made tax "returns" secret again.

Now both the Senate and House have passed a bill going further along the same line. This measure repeals the law requiring public reports on the salaries and "bonuses" of corporation officials who are paid \$75,000 or more.

The same bill also repeals the law requiring the Internal Revenue Commissioner to report to Congress all "tax refunds" of over \$500. From now on, no such refund will be made public unless it is over \$200,000.

The announced purpose of the new bill is to "simplify the work" of Uncle Sam's tax gatherers. Undoubtedly that is what the lobbyists for the rich told Congress. Certainly the demand for this bill did not come from ordinary people, who have nothing to hide, and get little or no "tax refunds" from the government.

Why should there be any secrecy about income taxes? Darkness helps only those who have something to hide or want to put something over without it becoming known to the public.—Labor.

Must be Plenty of 'Venture Capital'

Next time you hear that high taxes on the rich are destroying "venture capital,"—that's what Wall Street calls money ready to take a chance in big enterprise — think of this:

Noel Sargent, executive secretary of the National Association of Manufacturers, said "American private capital is prepared to invest \$2 billion a year in foreign countries."

Sargent added that American capitalists are waiting for only one thing — a guarantee from Uncle Sam that they can convert their foreign profits into good U.S. dollars.

If our wealthy have two billion surplus dollars annually to invest abroad—in what everyone knows would be a real "venture"—what becomes of the cry that taxes are scaring the day-lights out of our rich people and drying up the source of "venture capital"?—Labor.

How Business 'Polices' Itself

Business, especially crooked business, is constantly complaining about the activities of the Federal Trade Commission, Uncle Sam's "policeman" created back in Woodrow Wilson's day to protect honest business and the people generally against dishonest business.

But now New Jersey wholesale liquor dealers are going to "police themselves," through a new association which, in their field, will operate something like the Federal Trade Commission. Sounds fine, but wait a minute! What's this?

"The new set-up will eliminate sub-rosa deals." In plainer language, see that no liquor wholesaler cuts prices, thus reducing profits and giving consumers "a break."

That's what always happens when one of these unofficial "associations" regulates a business.—Labor.

The Last Word

By DUFFY

Every once in a while, when I get fed up on reading books and magazines, I turn to statistical books and tomes, and they usually yield a goodly sum of information, most of it useless, some very good.

Among the interesting items is the fact that few independents get elected to our Congress. We had six in the 77th Congress, but the biggest independent representation was in the 63rd Congress, way back, when they had eighteen so called independents.

More than half of our states bear Indian names in one form or another, while several have Spanish names and others are named for persons, such as Pennsylvania, New York, Louisiana, etc.

Florida has more inland water area than any other state, with Minnesota running a close second, and Texas third, with New York fourth and Louisiana fifth.

James A. Garfield, who was assassinated during his presidency at the age of 49, was younger at time of his death than twenty-seven presidents were at the time of their inaugurations.

President William Henry Harrison was the father of six sons and four daughters, and one of his sons was the father of President Benjamin Harrison.

The Jewish population of the United States is less than 6,200,000 or approximately 4.5 per cent of the total population. The Catholic population is about 27,000,000 or about 20 percent of the nation's total.

The production of large cigars has fallen in 25 years from 8,000,000,000 down to less than 5,550,000,000, and of small cigars from 635,000,000 down to 90,000,000. Cigarette production, on the other hand, climbed from 47 billion to 345 billion in the same period.

Chinese and its various dialects is spoken by more people than any other language on earth with about

498,000,000 using that tongue. English is spoken by about 285,000,000 people, half of whom live in the United States alone.

The first governor of New York state was George Clinton, who was elected to office July 9, 1777.

An average of only thirty \$10,000 bills have been in circulation in the United States in the last 15 years, and only about five or six \$5,000 bills have been out in the last two or three years.

Inter-city buses last year traveled more than 1,240,000,000 miles.

The American reading public has access to more than 50 million books in its various public libraries, a lot of them good, a lot of them fair, and thousands upon thousands of them bad.

The Caspian sea is considered to be the largest lake in the world, with Lake Superior second.

Britons Think Health Plan Good Medicine For Sick Pocketbook

After its first year of operation, Britain's system of national health insurance is being called a success.

That sounds like a statement from the British Labor Government. But it is not. It is the conclusion of William McGaffin, London correspondent for the conservative Chicago Daily News.

Here are excerpts from McGaffin's story:

"I have lived in England during its (national health insurance's) first year and I've talked with hundreds of Britons about it during that time.

"We Like It"
"The consensus—in every walk of life—is 'we like it.'"

"I think it's the most wonderful thing that ever happened," said a working class man. . . .

"I pointed out that . . . (national health insurance) was one reason why his taxes were so high.

"He said: 'Yes—but we're getting something for our taxes.' . . .

Eases Budget Strain
"The middle and upper classes . . . are glad for anything that eases the strain on the family budget. . . .

"The great majority of Britain's doctors do not oppose . . . (national health insurance) in principle. . . .